

PM 2016:26 RI (Dnr 180-1799/2015, 111-47/2016)

Avstämning av mål och budget för 2016

Stockholms stads deltagande i klimatmanifestationen Earth Hour, dnr 111-47/2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Avstämning av mål och budget för 2016, med tillhörande uppdrag och anmodningar åt berörda nämnder och bolagsstyrelser, godkänns med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 255,0 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 2 Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda behov* i 2016 års budget.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 30,0 mnkr för prestationsförändringar. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* i 2016 års budget.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 178,5 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2016 års budget.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 4,5 mnkr för avveckling och omstrukturering av lokaler. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet budgeterade medel under kommunstyrelsen m.m i 2016 års budget.
6. Nämndernas driftbudgetar för år 2016 justeras för ökade kostnader och intäkter med 4 778,0 mnkr för redovisade omslutningsförändringar.
7. Nämndernas resultatenheter för år 2016 godkänns enligt bilaga 5 till promemorian.
8. Nämnderna uppmanas och stadens bolagsstyrelser anmodas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden enligt vad som framgår i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilagor 3, 4 och 6 till promemorian.
9. Stockholms stad deltar i klimatmanifestationen Earth Hour lördagen den 19 mars 2016 enligt vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Övriga framställningar från nämnderna avslås.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Ärendet ”Avstämning av mål och budget för 2016” innehåller stadsledningskontorets analys, synpunkter och förslag utifrån granskning och uppföljning av

nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplaner med budget för 2016. Analysen innefattar måluppfyllelse samt identifierade risker utifrån nämndernas väsentlighets- och riskanalyser. Måluppfyllelse avser helåret 2016 under förutsättning att nämndernas planerade aktiviteter och åtgärder genomförs.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samråd med Stockholms Stadshus AB.

Mina synpunkter

I ärendet redovisas en avstämning av hur mål, aktiviteter och budget följs upp i stadens nämnder och styrelser. Den generella slutsatsen är att inriktningsmålen avseende Ett Stockholm som håller samman, Ett klimatsmart Stockholm och Ett ekonomiskt hållbart Stockholm kommer uppnås helt. Målet om ett Demokratiskt hållbart Stockholm bedöms uppnås delvis då vissa indikatorer ännu inte fastställts, vissa inte kommer kunna mätas under året samt att underlaget för att bedöma måluppfyllelsen i vissa delar är otillräckligt. Sammantaget ger uppföljningen en glädjande bild av hög måluppfyllelse. I de delar det finns behov av höjda ambitioner uppmanas berörda nämnder och styrelser att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden.

Genom en hög måluppfyllelse bidrar nämnderna därigenom till stadens övergripande vision om ett Stockholm för alla. Till detta bidrar också de budgetjusteringar som föreslås i detta ärende. Stadsdelsnämnderna tilldelas medel för arbetet med naturreservat, feriearbeten, fördjupade kvalitetsanalyser inom äldreomsorgen, demokrati- och utvecklingsmedel samt för arbetet mot hemlöshet. Totalt fördelas 176,8 miljoner kronor i budgetjusteringar till stadsdelsnämnderna. Även avseende investeringar ges stadsdelarna betydande tillskott om drygt 130 miljoner kronor - huvudsakligen för att öka investeringar i tillgänglighet, klimat och stadsmiljö.

Genom detta ärende fördelas också medel till Stiftelsen Electrum, Urban ICT Arena och genomförandet av Eurovision vilket i samtliga fall bedöms bidra till att stärka stadens utveckling.

I ärendet föreslås att överförmyndarnämnden tillförs 8 miljoner kronor. Det är välkommet då nämnden står inför en situation när utmaningarna är stora.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ges med detta ärende 5 miljoner kronor för att genom lokala åtgärdsprogram förbättra vattenkvaliteten i Stockholm.

Avstämningsärendet visar att stadens nämnder och styrelser jobbar ambitiöst med att uppnå de av fullmäktige formulerade inriktningsmålen och att därigenom skapa ett Stockholm för alla.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Avstämning av mål och budget för 2016, med tillhörande uppdrag och anmodningar åt berörda nämnder och bolagsstyrelser, godkänns med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 255,0 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 2 Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda behov* i 2016 års budget.

3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 30,0 mnkr för prestationsförändringar. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* i 2016 års budget.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 178,5 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2016 års budget.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 4,5 mnkr för avveckling och omstrukturering av lokaler. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet budgeterade medel under kommunstyrelsen m.m i 2016 års budget.
6. Nämndernas driftbudgetar för år 2016 justeras för ökade kostnader och intäkter med 4 778,0 mnkr för redovisade omslutningsförändringar.
7. Nämndernas resultatenheter för år 2016 godkänns enligt bilaga 5 till promemorian.
8. Nämnderna uppmanas och stadens bolagsstyrelser anmodas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden enligt vad som framgår i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilagor 3, 4 och 6 till promemorian.
9. Stockholms stad deltar i klimatmanifestationen Earth Hour lördagen den 19 mars 2016 enligt vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Övriga framställningar från nämnderna avslås.

Stockholm den 4 februari 2016

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

1. Driftbudget och investeringar
2. Budgetjusteringar och projektmedel
3. Förändringar av kommunfullmäktiges indikatorer, målvärden och nyckeltal
4. Uppmaningar till stadens nämnder och anmodningar till stadens bolagsstyrelser
5. Resultatenheter
6. Uppmaningar med anledning av förslag till nytt miljöprogram

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Joakim Larsson (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag godkänns delvis.
2. En politisk referensgrupp inrättas under kommunstyrelsen för att följa översynen av resursfördelningssystemet. Referensgruppens sammansättning inkluderar företrädare för samtliga partier i kommunstyrelsen.
3. Därutöver anfördes följande.

Mellan 2006 och 2014 värnade Alliansen, trots finanskris och skiftande konjunkturer, grunden för stockholmarnas gemensamma välfärd genom att säkra stadens finanser och bygga upp stadens finansiella tillgångar. Viktiga delar i denna politik var aktiv förvaltning av stadens fastighetsbestånd och strategiska avyttringar av tillgångar som inte utgör stadens kärnverksamhet. Alliansens pragmatiska inställning, som inte hämmades av ideologiska blockeringar kring friköp och välavvägda avyttringar, tjänade stockholmarna och kommunkoncernen väl, ökade stadens nettotillgångar och höll skuldbördan på en hållbar nivå.

Vi ser därför med oro på att den rödgrönrosa majoritetens ekonomisk-politiska inriktning och partiernas ideologiska låsningar kommer att medföra att kommunkoncernens finansiella ställning försvagas på sikt. Stadens nettotillgångar väntas halveras, och prognosen för kommunkoncernens externa upplåning är en tredubbling under mandatperioden jämfört med september 2014. Stadens externa upplåning kommer således uppgå till omkring 70 miljarder kronor under 2018.

Vi är överens om att Stockholm ska vara en företagvänlig stad, men tyvärr ser vi hur Stockholm nu har rasat i företagsrankningen. I Svenskt Näringslivs ranking 2015 föll Stockholms stad från plats 22 till plats 48 i kommunrankingen över företagsklimat. Vi har under året sett att majoriteten saknar en vision för att främja företag och jobb, och med ideologisk nit återkommunaliserar framstående välfärdsföretag vilket sprider oro bland de som har goda idéer eller vill investera i Stockholm.

Vi ser allvarligt på att den rödgrönrosa majoriteten nedprioriterar arbetet med att utveckla ytterstaden. När Alliansens styrde i majoritetsställning arbetade staden medvetet och strategiskt med att utveckla ytterstaden. Det var ett framgångsrikt arbete där långsiktiga mål kombinerades med konkreta handlingar, vilket bland annat resulterade i nöjdare hyresgäster, en ökad trygghet och en bättre samverkan med det lokala civilsamhällets aktörer. Den rödgrönrosa majoritetens 60 miljoner kronor i så kallade demokrati- och utvecklingsmedel, ur *Central medelsreserv*, visar dessvärre tydligt att konkreta åtgärder för utveckling av ytterstaden uteblir till förmån för byråkrati och otydligt formulerade projekt. Det rimmar illa med majoritetens högstämda mål om en sammanhållen stad. Vidare konstaterar vi att samtliga delmål under inriktningsmålet *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* endast delvis uppfylls. Den rödgrönrosa majoritetens förklaring till detta är att vissa indikatorer för att kunna mäta delmålen inte är fastställda eller saknar tillräckliga underlag. Förklaringen är synnerligen tveksam då uppsatta mål rimligen bör sättas upp i relation till mätbara underlag. Mål som inte går att mäta är inte seriösa och förlorar i trovärdighet. Detta är allvarligt då det riskerar att stjåla både tid och resurser i stadens verksamheter.

Avstämningsärendet visar vidare på det som vi har befarat i samband med att den rödgrönrosa budgeten antogs av kommunfullmäktige, nämligen att stadens kärnverksamheter i form av välfärd och stadsutveckling har prioriterats ned till följd av en stor mängd diffusa mål. Stadsdelsnämnderna tvingas prioritera en diger samling sidoverksamheter som att inrätta fler råd och medborgarkontor istället för att fokusera på sitt kärnuppdrag i form av förskola, äldreomsorg och sociala verksamheter. Det är en allvarlig och oansvarig felprioritering av vänstermajoriteten. I detta sammanhang är det därtill bekymmersamt att den rödgrönrosa majoriteten inte har några tydliga satsningar på integrationsområdet i sin budget för 2016. Pengar läggs på olika råd och utskott, med ökad byråkrati för kommunstyrelsen som följd, istället för att prioritera medel till konkreta insatser där de som mest behövs.

Den rödgrönrosa majoriteten har som mål att Stockholms stad ska vara en bra arbetsgivare, men presenterar inga särskilda satsningar på att minska sjukfrånvaron i staden. Sedan maktskiftet 2014 har den totala sjukfrånvaron för både facknämnder och stadsdelsnämnder ökat kraftigt. Det har inneburit en stor ökning av kostnaderna för sjukfrånvaro. Majoriteten av nämnderna prognostiserar att sjukfrånvaron kommer att fortsätta öka och att de inte kommer att nå sina årsmål. Alliansen hade under sin senaste mandatperiod sjunkande sjukskrivningstal vilket var positivt för såväl den enskilde som för stadens som arbetsgivare. Särskilt oroväckande är den starka ökningen av kvinnors sjukfrånvaro. Inte

minst ur ett jämställdhetsperspektiv är detta en mycket viktig fråga. Att den rödgrönrosa majoriteten saknar svar på hur denna utveckling ska vändas är djupt beklagligt.

Att årsmålet för att Stockholm där ingen ska vara rädd för våld endast kommer att uppnås delvis, är långtifrån tillräckligt. Staden ska vara en garant för säkerhet och trygghet, men i stället ser vi att utvecklingen går åt motsatt håll. och Stockholm är idag en av de städerna med flest skottlossningar med dödlig utgång i jämförelse med andra nordiska huvudstäder. Det är inte acceptabelt. Dels vill det till ett gediget förebyggande arbete, men det behövs också krafttag mot våldet för minska förekomsten av organiserad brottslighet och vapen.

Efterlevnaden av 24-timmarsgarantin avseende klotter har minskat på samma gång som nedskräpningen har ökat i de centrala delarna av Stockholm. Stadsdelar som Norrmalm och Kungsholmen har drabbats av problem kopplade till nedskräpning. Det är olyckligt att det ska behöva gå så långt och vi ser det som ett resultat av att majoriteten i budgeten för 2015 minskade anslagen till städning med 35 miljoner kronor jämfört med året innan. Inte heller tillskjuts några medel i budgeten för 2016. Trafiknämnden har en målsättning på 94 procent för nämndindikatorn *Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter*, vilket är lägre än tidigare år. Vi instämmer till fullo i stadsledningskontorets uppmaning till trafiknämnden att höja ambitionsnivån i detta avseende. De oroväckande tendenserna på ökat klotter och nedskräpning i staden har under det senaste året bidragit till ökad otrygghet i staden. Den trenden måste omgående vändas.

Flera oroande tendenser som rör den rödgrönrosa majoritetens hantering av förskolan och skolan i Stockholm är fortsatt tydliga. Under åtta år med Alliansen kunde vi sätta förskolan och skolan främst på dagordningen. Vi konstaterar att bristen på förskollärare är en fortsatt utmaning då stadens förskoleverksamhet fortsätter att växa, om än i en något mindre takt än tidigare. I den rödgrönrosa majoritetens budget för 2016 ser vi varken någon långsiktig planering av förskollokalerna eller några konkreta förslag på hur bristen på förskollärare ska lösas. Förskollärarna är nyckelpersoner i ledningen av det pedagogiska arbetet och vi understryker betydelsen av fortsatt fokus på denna utmaning. Flera stadsdelsnämnder bedömer att de inte kommer att uppnå målen för andel förskollärare och det finns en risk att bristen på förskollärare med tiden påverkar kvaliteten inom förskolan negativt. Trots vallöftet om minskade barngrupper och trots stora skattehöjningar har mycket lite hänt när det gäller barngruppernas storlek i förskolan. En del av förklaringen ligger i det faktum att den rödgrönrosa majoritetens anslag i fullmäktige använts till helt andra ändamål.

Tillgången på skickliga lärare är den viktigaste frågan för att säkra att eleverna i skolan når kunskapsmålen. Därför är det mycket oroväckande att staden inte lyfter frågan om stadens egen lönepolitik. Lönen är utan tvekan en utav de allra viktigaste förklaringsfaktorerna både för att rekrytera studenter till lärarutbildningen och för att sedan hålla dem kvar i yrket.

Stadsledningskontoret bedömer att det föreligger en hög risk att målen för verksamhetsområdena Gymnasieskola och gymnasiesärskola inte kommer att nås. Detta samtidigt som majoritetens satsningar och åtgärder inte bedöms vara tillräckliga för att vända denna trend. De prioriteringar som sats upp för gymnasieskolans utvecklingsarbete under 2016 är alltför övergripande och allmängiltiga, varför vi instämmer i stadsledningskontoret uppmaning till att tydligare beskriva vad som förväntas bidra till en förbättrad måluppfyllelse.

Vi noterar att det i ärendet indikeras stora variationer mellan stadsdelarna avseende årsmålet för andel personer i relation till befolkningen som uppbär ekonomiskt bistånd, men att målet kommer att uppnås på aggregerad nivå. Vi förstår utmaningen på detta område då utfallet delvis påverkas av antalet nyanlända flyktingar, men samtidigt bör det inte finnas någon anledning till att låta enskilda stadsdelar tumma på ett så viktigt mål. Alliansen lämnade 2014 över en stad där andelen personer i behov av ekonomiskt bistånd är den lägsta sedan 1982 och där 18 000 människor har gått från bidrag till arbete tack vare Jobbtorg Stockholm. Det är mycket oroande att denna positiva utveckling nu förefaller att brytas under den rödgrönrosa majoriteten.

Det är mycket oroväckande att stadsledningskontoret bedömer att det föreligger en risk att flertalet stadsdelar saknar en ändamålsenlig organisation för mottagning av ensamkommande flyktingbarn. I ärendet uppmanas samtliga stadsdelsnämnder att återkomma med en

beskrivning av status för detta i samband med tertialrapport 1. Vi ställer oss bakom denna uppmaning, och förväntar att stadsdelsnämnderna skyndsamt hanterar frågan.

Vidare kan vi konstatera att den totala investeringsutgiften relaterad till flyktingmottagandet inte är känd och behovet av tillfälliga bostäder för detta ändamål förändras mycket snabbt. Således kan en justering av nivån komma att behöva ske i tertialrapport 1. Vi förutsätter att detta följs upp nogsamt för att inte påverka bostadsbolagens ekonomi negativt, särskilt med tanke på att den rödgrönrosa majoritetens intäkter till bolagen minskar när man satt stopp för möjligheten till ombildningar och därtill sparsmakat säljer mark.

Vad avser den aviserade översynen av resursfördelningssystemet ifrågasätter vi inte att senare års kraftiga befolkningsökning kan motivera en sådan. Givet systemets centrala funktion i stadens styrning förutsätter vi dock att förändringar inte görs utan att först ha förankrats brett politiskt. Det vore synnerligen olyckligt om förändringar genomförs utan brett politiskt stöd, eftersom det skulle riskera att skapa bristande förutsägbarhet för verksamheterna och urholka styrningens legitimitet. Liksom vid förra årets avstämningsärende förordar vi därför att en politisk referensgrupp utses av kommunstyrelsen för att säkerställa blocköverskridande insyn i och förankring av de förslag som översynen resulterar i.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Samtliga nämnder har med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget 2016 inkommit med budget och verksamhetsplan för 2016. Som ett led i kommunstyrelsens uppsiktsplikt har stadsledningskontoret granskat nämndernas verksamhetsplaner. I kommunfullmäktiges budget för 2016 har nämnderna tilldelats ett särskilt rapporteringsansvar för ett antal verksamhetsområdesmål. Nämnder med särskilt rapporteringsansvar har en nyckelroll för uppföljning av verksamhetsområdesmålen. Nämnderna har, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena, fastställt verksamhets-specifika mål, nämndindikatorer och aktiviteter.

I nämndernas verksamhetsplaner görs även framställningar om omslutningsförändringar av nämndens budget. Vissa nämnder har även begärt budgetjusteringar, vilka behandlas i detta ärende, enligt bilaga 2 till promemorian.

I föreliggande ärende gör stadsledningskontoret en bedömning av uppfyllelse av verksamhetsområdesmålen för det innevarande året. Bedömningen utgår från hur nämnderna och styrelserna, i sina verksamhetsplaner, beskriver att de kommer arbeta under året för att bidra till måluppfyllelse.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendet ”Avstämning av mål och budget för 2016” innehåller stadsledningskontorets analys, synpunkter och förslag utifrån granskning och uppföljning av nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplaner med budget för 2016. Analysen innefattar måluppfyllelse samt identifierade risker utifrån nämndernas väsentlighets- och riskanalyser. Måluppfyllelse avser helåret 2016 under förutsättning att nämndernas planerade aktiviteter och åtgärder genomförs.

Stadsledningskontoret bedömer att kommunkoncernen, inbegripande både stadens nämnder och bolagsstyrelser, kommer att kunna uppfylla inriktningsmålen *Ett Stockholm som håller samman*, *Ett klimatsmart Stockholm* och *Ett ekonomiskt hållbart Stockholm*. Inriktningsmålet *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* bedömer stadsledningskontoret kommer att uppnås delvis då vissa indikatorer ännu inte fastställts, vissa inte kommer att kunna mätas under året samt att underlaget i delar behöver utvecklas. Nämndernas planering stämmer i huvudsak väl överens med kommunfullmäktiges mål. Inom några områden uppmanas nämnderna att höja ambitionen, vidta åtgärder och se över sina målvärden för de indikatorer som inte ligger i paritet med kommunfullmäktiges årsmål. I bilaga 4 anges uppmaningar till stadens nämnder och anmodningar till stadens bolagsstyrelser.

Stockholms stads miljöprogram för 2016-2019 är under remiss och beslutas av kommunfullmäktige under våren 2016. Av anvisningarna till verksamhetsplan 2016 framgår att berörda nämnder och bolagsstyrelser ska beakta förslag till *Stockholms stads miljöprogram 2016-2019* i upprättande av sina verksamhetsplaner. Stadsledningskontoret förordar (förutsatt att miljöprogrammet beslutats) att nämnderna och bolagsstyrelserna till tertialrapport 1 ska komplettera sina verksamhetsplaner enligt bilaga 6.

Stadsledningskontorets samlade prognos för kommunkoncernens måluppfyllelse utifrån nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplaner redovisas i tabellen nedan. Fördjupande analys och förklaring till målbedömning redovisas i respektive måltext senare i ärendet.

Tack vare nämndernas målmedvetna arbete med att uppnå en ekonomi i balans under de senaste åren, finns det goda förutsättningar för en ekonomi i balans även under 2016.

KFs inriktningsmål/verksamhetsområdesmål	Kom-munkoncernen Stockholm stad
1. Ett Stockholm som håller samman	Uppfylls helt
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor	Uppfylls helt
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	Uppfylls helt
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	Uppfylls helt
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	Uppfylls helt
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	Uppfylls helt
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	Uppfylls helt
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	Uppfylls delvis
2. Ett klimatsmart Stockholm	Uppfylls helt
2.1 Energianvändningen är hållbar	Uppfylls helt
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	Uppfylls helt
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	Uppfylls helt
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	Uppfylls helt
2.5 Stockholms miljö är giftfri	Uppfylls helt
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	Uppfylls helt
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	Uppfylls helt
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	Uppfylls helt
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	Uppfylls helt
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	Uppfylls delvis
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	Uppfylls helt
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	Uppfylls helt
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	Uppfylls delvis
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	Uppfylls delvis
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	Uppfylls delvis
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	Uppfylls delvis
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	Uppfylls delvis
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd	Uppfylls delvis

Staden s styrmo dell Me d	för våld	
	4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	Uppfylls helt
	4.7 Stockholm är en demokratisk stad där medborgarna har inflytande	Uppfylls helt
	4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	Uppfylls helt

utgångspunkt i stadens långsiktiga vision ”Vision 2040 – Ett Stockholm för alla” kommer Stockholms stad arbeta utifrån de fyra inriktningsmålen *Ett Stockholm som håller samman, Ett klimatsmart Stockholm, Ett ekonomiskt hållbart Stockholm* och *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* under tiden fram till 2018.

All planering och uppföljning sker i enlighet med stadens styrmodell, ILS, integrerat system för ledning och styrning av verksamhet och ekonomi. Stadens styrmodell innebär att kommunfullmäktige i budget fastställer ett antal inriktningsmål, som på sikt ska leda till att uppnå stadens vision, ”Vision 2040 - Ett Stockholm för alla”. Inriktningsmålen är verksamhetsövergripande och har ett tidsperspektiv som motsvarar mandatperioden. I budgeten för varje år fastställer kommunfullmäktige mål för verksamhetsområdena, indikatorer och aktiviteter. Indikatorerna mäter måloppfyllelsen för varje år och för varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål. Nämnderna och styrelserna konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena genom nämnd-/bolagsmål.

Justering av indikatorer och nyckeltal

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställdes i budget för 2016. Stadsledningskontoret har för avsikt att i tertialrapport 2 föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta om förändringar av indikatorer, årsmål och nyckeltal i enlighet med bilaga 3. Stadens nämnder uppmanas och stadens bolagsstyrelser anmodas att se över sina årsmål utifrån de, i detta ärende föreslagna, justerade indikatorerna och i förekommande fall ta fram nya värden och redovisa dessa i tertialrapport 1. Nämnder och bolagsstyrelser som inte har angett årsmål eller har årsmål som ska justeras ska redovisa dessa i tertialrapport 1.

Väsentlighets- och riskanalys

Samtliga nämnder har genomfört en väsentlighets- och riskanalys med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål och nämndens väsentliga processer. I samband med granskningen av nämndernas verksamhetsplaner har stadsledningskontoret tagit del av nämndernas väsentlighets- och riskanalyser och gjort en samlad bedömning av risker kopplade till kommunfullmäktiges mål. De risker som bedömts som allvarliga redovisas under respektive kommunfullmäktigemål för verksamhetsområdet. Samtliga nämnder uppmanas att, då riskerna bedöms som väsentliga och sannolika, genomföra aktiviteter för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål kan uppnås, det vill säga minska riskerna för bristande måloppfyllelse.

Ett Stockholm som håller samman

Oavsett skilda förutsättningar ska alla stockholmare ges möjlighet att färdas väl genom livet. Stadens verksamheter ska arbeta med inriktningen att sociala skillnader ska utjämnas. Stockholm ska vara den bästa staden att växa upp i, med en jämlik skola och där det finns bostäder som alla har råd att hyra. Stockholmare ska känna trygghet i vardagen med närhet till kultur och eget skapande. Äldreomsorgen ska utföras med hög kvalitet.

Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsplanerna för 2016 sammantaget innebär att inriktningsmålet kommer att uppfyllas helt. Bedömningen baseras på att sex av sju underliggande årsmål för verksamhetsområdet bedöms uppfyllas helt och ett av årsmålen bedöms uppfyllas delvis.

Ett fortsatt högt flyktingmottagande

Under 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige, vilket är en kraftig ökning jämfört med tidigare år. Motsvarande siffra för 2014 var ungefär 80 000 asylsökande. Enligt Migrationsverkets senaste prognos (oktober 2015) väntas antalet flyktingar som kommer till Sverige för att söka asyl fortsätta vara högt. Prognosen har dock inte tagit hänsyn till de regeländringar som regeringen aviserade under hösten 2015 och som innebär utökade gränskontroller och id-kontroller på bussar, tåg och passagerarfartyg över gränsen till Sverige. Regelförändringarna väntas leda till en minskning av antalet asylsökande. Antalet personer som kan väntas söka asyl i Sverige under 2016 är mycket osäkert och beror både på det politiska läget i Europa och i världen samt på de regler som gäller i Sverige.

Även antalet ensamkommande flyktingbarn ökade kraftigt under 2015 och väntas vara fortsatt stort framöver. Migrationsverket uppskattar behovet av platser i landet för asylsökande ensamkommande barn till 40 000 under 2016. De ensamkommande barnen fördelas till landets kommuner av Migrationsverket. Stockholms stad har för 2016 fått fördelningstalet 3 052 platser, vilket är en ökning med 2 720 platser jämfört med 2015. Kommunen ansvarar bland annat för att utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende samt att barnet får skolundervisning.

De ökade flyktingströmmarna ställer stora krav på verksamhet och åtgärder inom många av stadens förvaltningar och bolag. Arbetsförmedlingen ansvarar för etableringsinsatser för personer som fått uppehållstillstånd. Kommunerna ansvarar för mottagande och bostadsförsörjning. Kommunen ansvarar också för undervisning i svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och annan vuxenutbildning samt för skola, förskola, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar. Kommunerna ansvarar också för försörjning för dem som inte har rätt till etableringsplan. Ansvaret fördelas mellan olika myndigheter och det finns ett stort behov av fortsatt samverkan mellan Stockholms stad, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och frivilliga hjälporganisationer.

Efter höstens stora behov av snabba insatser har staden påbörjat långsiktig planering för hur de nyanlända ska tas emot i verksamheterna. En viktig utmaning är att skapa lämpliga bostäder för att kunna erbjuda boende både för ensamkommande barn och för vuxna. Utbildningsförvaltningen verkar för att skapa fler platser inom både grundskola och gymnasium, och Sprint-gymnasierna, med introduktionsprogram för nyanlända ungdomar, blir fler. Sfi-verksamheten (svenska för invandrare) kommer att utökas. Det stora antalet flyktingar kommer också att ställa krav på utökade verksamheter inom förskola, socialtjänst och andra områden. Stadsledningskontoret avser att presentera en lägesrapport för kommunstyrelsen med inriktningsbeslut under februari. I ärendet kommer även frågan om fördelningen av statliga medel att belysas.

Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Alla barn ska ha lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Stadens verksamheter ska bidra till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn samma chans och därigenom värnar barnets rättigheter. Satsningar på att höja kvaliteten i skola och förskola är grundläggande för detta.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att 12 av 15 indikatorer har aggregerade årsmål som når upp till kommunfullmäktiges mål för 2016. Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn *Andel förskollärare av antal anställda* uppgår till 39,7 procent, vilket inte fullt ut är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål på 40 procent. Indikatorn *Andelen förskolor med mindre än 25 % personal med pedagogisk examen* har ett aggregerat årsmål på 0,8 procent, vilket inte heller når upp till kommunfullmäktiges årsmål på 0 procent.

Samtliga 15 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har formulerat nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Av dessa har 14 nämnder även utvecklat nämndindikatorer och -aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Stadsledningskontoret vill särskilt uppmärksamma att några stadsdelsnämnder har tagit fasta på den nya målformuleringen och redovisat insatser och aktiviteter som bidrar till målet i ett bredare

perspektiv än endast förskoleverksamheten. Östermalms stadsdelsnämnd har inte utvecklat några nämndindikatorer och aktiviteter kopplade till nämndmålet.

Förskola

Stadsledningskontorets bedömning av verksamhetsområdet Förskola är att det helt kommer att uppnå kommunfullmäktiges mål under 2016. Nämndernas årsmål ligger över eller mycket nära fullmäktiges årsmål för samtliga indikatorer.

Stockholmarna är överlag mycket nöjda med stadens förskoleverksamhet, i såväl kommunal som fristående regi. Årsmål och ambitionsnivå inför det kommande året är därför fortsatt höga och det krävs ett aktivt kvalitetsarbete för att nå uppsatta mål.

Bristen på förskollärare är en fortsatt utmaning då stadens förskoleverksamhet fortsätter att växa, om än i en något mindre takt än tidigare. Förskollärarna är nyckelpersoner i ledningen av det pedagogiska arbetet och stadsledningskontoret vill därför understryka betydelsen av fortsatt fokus på denna utmaning.

Grundskola, grundsärskola och fritidshem

För verksamhetsområdet Grund- och grundsärskola samt fritidshem bedömer stadsledningskontoret att målet kommer att uppnås helt under 2016. Grunden för denna bedömning är att utbildningsnämndens årsmål når upp till årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer. Bedömningen grundar sig även på att nämnden i sin verksamhetsplan visar att det pågående, långsiktiga arbetet för att höja kunskapsresultaten och öka måluppfyllelsen fortsätter och fördjupas samtidigt som den visar på tydliga prioriteringar och fokuserade insatser.

Stadsledningskontoret framhåller också betydelsen av övriga nämnders bidrag till målet. Såväl några stadsdelsnämnder som socialnämnden har utvecklat nämndmål, indikatorer och aktiviteter som kan ha en positiv effekt på kunskaps- och resultatutvecklingen i grundskolan.

Stadsledningskontoret vill dock understryka risken för att utbildningsnämnden inte når målen för alla indikatorerna, mot bakgrund av det historiska utfallet. I sin väsentlighets- och riskanalys har nämnden markerat osäkerheten i elevantalsprognosen utifrån händelser i omvärlden som kritisk. Stadsledningskontoret instämmer i bedömningen av denna risk, framför allt de utmaningar som ligger i att ta emot och integrera ett stort antal nyanlända skolelever.

Det finns också ytterligare utmaningar och risker som kan påverka måluppfyllelsen. För att vända trenden med sjunkande kunskapsresultat och ökande skolsegregation är det av stor vikt att utbildningsförvaltningen upprätthåller den ambitionsnivå och det fokus som framgår av deras verksamhetsplan. Arbetet med uppföljning, dialoger, analyser och styrning i hela styrkedjan måste ske på ett strukturerat, regelbundet sätt med relativt täta intervaller för att kontinuerligt kunna identifiera, vidareutveckla och genomföra åtgärder och insatser som bidrar till en positiv utveckling.

En stor utmaning som har hög inverkan på måluppfyllelsen är det stora rekryteringsbehovet av lärare och annan personal med rätt kompetens. Denna faktor är i hög grad beroende av situationen inom och utvecklingen av lärarutbildningen. Stadsledningskontoret ser därför positivt på utbildningsnämndens satsning på att samverka med lärosäten kring utbud och innehåll för att locka fler att välja läraryrket. Parallellt gör regeringen en satsning på höjda lärarlöner, vilket också förväntas bidra till en förbättrad kompetensförsörjning.

Ett arbete som stadsledningskontoret menar kan utvecklas ytterligare i verksamhetsplaneringen är integreringen av den sociala hållbarhetskommisionens arbete i utvecklingsarbetet. Beroende på hur arbetet med utvecklingsområdet uppväxtvillkor och utbildning utvecklas, kan de resultat och slutsatser som framkommer ha stor betydelse för måluppfyllelsen om de tas tillvara på ett effektivt sätt.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

För verksamhetsområdena Gymnasieskola och gymnasiesärskola bedömer stadsledningskontoret att risken är relativt hög att målen inte kommer att uppnås, trots att utbildningsnämndens årsmål ligger i nivå med kommunfullmäktiges mål.

Grunden för denna bedömning är tidigare års utfall för såväl kommunfullmäktiges indikatorer som nämndindikatorer, som i vissa fall ligger relativt långt under årsmålen. Samtidigt bedöms inte de satsningar och åtgärder som framgår av verksamhetsplanen som tillräckliga för att vända denna trend. Stadsledningskontoret menar att de prioriteringar som lyfts fram för gymnasieskolans utvecklingsarbete under 2016 är relativt övergripande och allmängiltiga, och efterlyser tydligare beskrivningar av vad som förväntas bidra till en förbättrad måluppfyllelse.

Stadsledningskontoret vill också hänvisa till samma utmaningar och risker som lyfts fram för grundskolan: Rekryteringsbehovet av lärare och annan personal med rätt kompetens samt behovet av strukturerade arbetsätt för uppföljning, analys och styrning genom hela styrkedjan. Resultaten av arbetet inom sociala hållbarhetskommisionen kan också ha betydelse för gymnasieskolan, och bör integreras i planeringen.

Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

En stad som håller samman ger möjligheter för fler. Alla stockholmare ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Socialtjänsten ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. För att förebygga sociala problem ska fokus ligga på det förebyggande arbetet samt tidiga insatser och åtgärder. Den sociala barn- och ungdomsvården inriktas på att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn samma chans. Insatser mot hemlöshet ska stärkas och personer med missbruksproblem eller psykisk ohälsa ska få stöd och hjälp.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att samtliga av kommunfullmäktiges sju indikatorer bedöms uppnås helt. Nämndernas aggregerade årsmål för samtliga sju indikatorer är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål.

Samtliga 15 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har överförmyndarnämnden och äldrenämnden tagit fram ett eget nämndmål för verksamhetsområdet. Stadsledningskontorets uppfattning är att även utbildningsnämnden bör utveckla nämndmål som stödjer verksamhetsområdesmålet. Utbildningsnämnden har exempelvis en viktig del i det förebyggande arbetet och samverkan med socialtjänsten som är viktigt för en helhetssyn kring barn som riskerar att fara illa.

Stadens socialtjänst står inför en rad utmaningar under 2016. Bland dessa ingår bland annat att möta barnens individuella behov och ge dem stöd och insatser i form av boende och etablering i samhället samt att rekrytera och behålla socialsekreterare, då det är konkurrens om kvalificerad personal såväl inom staden som från andra kommuner. Dessutom ökar antalet ärenden inom den sociala barn- och ungdomsvården, inte minst med anledning av det fortsatta höga mottagandet av ensamkommande barn,

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra en rad olika aktiviteter under året som bedöms bidra positivt till utvecklingen inom området och måluppfyllelsen. Bland dessa kan nämnas att socialnämnden har uppdraget att under året driva ett specialistteam som ett led i att förstärka den sociala barn- och ungdomsvården. Vidare arbetar socialnämnden, tillsammans med flertalet andra nämnder, med implementeringen av en stads-övergripande handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Denna bedöms på sikt förbättra arbetssituationen för dessa. Under 2016 kommer stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm organisera en ny gemensam verksamhet med syftet att samla, utveckla och effektivisera handläggningen och mottagandet av ensamkommande barn. Även flertalet andra stadsdelsnämnder kommer att se över hanteringen/organisationen av arbetet med ensamkommande flyktingbarn under året. Avslutningsvis kan nämnas att verksamheter inom stadens socialtjänst fortsätter att prioritera öppenvårdsinsatser i ett tidigt skede och att

insatser på hemmaplan ytterligare kommer att förstärkas i syfte att undvika placeringar eller förkorta befintliga placeringstider.

Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Stockholm ska ha ett tydligt fokus på utveckling av levande och välskötta stadsmiljöer. Alla stadsdelsnämnder ska ta fram lokala utvecklingsprogram, men det är särskilt viktigt att staden fokuserar på de områden som har störst utmaningar. Genom att utveckla dialogen med invånarna och öka samarbetet med föreningar och sociala företag ska den kraft som finns i lokalsamhället tas till vara. Staden ska arbeta aktivt med att öka säkerheten i stadsdelarna och satsa på trygghetsskapande åtgärder. Insatser ska göras för att höja kvaliteten på stadens parkmark och grönytor.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att av kommunfullmäktiges sex indikatorer bedöms samtliga uppnås helt.

Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn *Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor* uppgår till 75 procent, vilket är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål, men att några stadsdelsnämnder har låga årsmål i förhållande till föregående års utfall. Av dessa har stadsdelsnämnderna Bromma, Kungsholmen och Norrmalm årsmål på 80 procent eller mer. Östermalms stadsdelsnämnd uppmanas att höja sin ambitionsnivå och i samband med tertialrapport 1 återkomma med reviderat årsmål samt, om nödvändigt, ta fram aktiviteter som stödjer detta.

Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn *Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden* uppgår till 64 procent, vilket är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål, men att stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm, Spånga-Tensta och Östermalm har låga årsmål i förhållande till föregående års utfall.

Indikatorn *Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)* bedöms möjlig att nå under förutsättning att överförmyndarnämnden formulerar ett mål i linje med kommunfullmäktiges årsmål. Överförmyndarnämnden uppmanas att formulera årsmål.

Samtliga 18 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har utvecklat nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Kulturnämnden är inte en av dessa, men stadsledningskontoret bedömer att nämnden är en viktig aktör inom området och kulturnämnden: kulturförvaltningen uppmanas därför att i samband med tertialrapport 1 återkomma med en beskrivning av hur nämnden arbetar för att bidra till målet samt om nödvändigt utveckla egna nämndmål, indikatorer och/eller aktiviteter som stödjer detta.

Stadsledningskontoret noterar att trafiknämnden har en målsättning på 94 procent för den obligatoriska nämndindikatorn *Uppfyllnadsgrad 24-timmsgarantin avseende klotter*, vilket är lägre än föregående år. Trafiknämnden uppmanas att höja ambitionsnivån, i enlighet med vad som uttalats i kommunfullmäktiges budget 2016 om att förbättra städgarantierna.

Utifrån vad nämnderna har rapporterat om väsentliga risker som kan påverka måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål inom verksamhetsområdet konstateras inget systematiskt återkommande. Merparten av det som tas upp bedöms av stadsledningskontoret inte som en så väsentlig risk att målet inte kan nås. Stadsledningskontoret konstaterar dock att risker till följd av brister i uppföljning av entreprenörer inte kan accepteras samt att det ligger inom respektive nämnds ansvarsområde att i enlighet med kommunallagen säkerställa resurs och kapacitet hos den som utför en tjänst på uppdrag av kommunen.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som bedöms leda till att målet uppnås. Bland dessa kan nämnas att en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum ska utarbetas för att kunna användas som underlag i arbetet med lokala utvecklingsprogram, men även utgöra underlag för arbetet med att revidera och uppdatera stadens översiktplan. Den sociala hållbarhetskommission och det nyinrättade ytterstads- och demokratiutskottet kommer att fortsätta arbetet med att stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med lokala utvecklingsplaner.

En plan för trygga och säkra skolvägar är antagen av trafiknämnden och beräknas, efter att ha varit på remiss, att vara på plats under första halvåret 2016. Stadens satsning på reinvesteringar i parkmiljön fortsätter i enlighet med den inventering som trafiknämnden genomfört i samarbete med stadsdelsnämnderna.

Upprustning och underhåll av stadens parker sker i enlighet med uppdaterade parkplaner, där tillgänglighet och trygghet är i fokus. Trygghetspromenader kommer att anordnas av stadsdelsnämnderna tillsammans med representanter från trafiknämnden, polisen och fastighetsägarna för att ge invånarna möjlighet att lämna förslag på platser där tryggheten kan förbättras. Flera stadsdelsnämnder planerar att teckna samarbetsavtal med den nyinrättade lokala polisorganisationen.

Stadsbyggnadsnämnden har en nyckelroll i utvecklingen av staden i riktning mot en levande och trygg stad och nämnden har på ett förtjänstfullt sätt beskrivit hur man avser att arbeta inom verksamhetsområdet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till tryggheten i staden genom sitt tillsynsarbete, inte minst inom livsmedelskontrollen som säkerställer att god hygienisk standard upprätthålls vid alla former av "storkök" såsom restauranger, caféer, skolkök eller personalmatsalar.

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Det långsiktiga målet är att 140 000 nya bostäder ska byggas mellan åren 2010 och 2030. För att säkerställa byggandet i närtid är målet att 40 000 nya bostäder ska byggas mellan 2014 och 2020. Fokus ska ligga på klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Staden ska planera bostäder för unga, studenter och grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för. Markpolitiken ska syfta till att det ska byggas fler bostäder med en god arkitektur till en rimlig kostnad. Stadsplaneringen ska genomsyras av ett barn- och jämställdhetsperspektiv och ta hänsyn till viktiga grönområden och ekosystemtjänster. Både nyproduktion och upprustning ska utgå från högt ställda krav på energianvändning, miljö och tillgänglighet. Sammantaget innebär det höga krav på prioriteringar, avvägningar och kostnadsmedvetenhet i projekten.

För att kunna öka byggandet med god kvalitet måste samverkan mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser förbättras och kommunstyrelsen ska ha ett tydligt ansvar för styrning och samordning.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att åtta av kommunfullmäktiges tio indikatorer bedöms uppnås helt och två av kommunfullmäktiges indikatorer uppnås delvis.

Det aggregerade årsmålet för indikatorerna *Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bolagens service* och *Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen, utemiljö* uppgår till 83,3 respektive 78,2 vilket är strax under kommunfullmäktiges mål.

Samtliga 20 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Därutöver har två nämnder utvecklat egna nämndmål som stödjer målet.

Stadsledningskontoret konstaterar att nämnderna planerar ett flertal aktiviteter som bidrar till måluppfyllelsen. Den nya markanvisningspolicyn ökar stadens förutsättningar för att genomföra ansvarsfull utbyggnad av infrastruktur och bostads- och arbetsplatsområden. Större generella detaljplaner, processer där detaljplaner föregår markanvisningar och markanvisning för projekt med byggemaskiner kommer att prövas. Arbetet med konceptet Stockholmshuset fortsätter och kan innebära 5 000 lägenheter inom 5-6 år.

Kommunstyrelsen ska säkerställa trygga boenden för särskilt prioriterade grupper. Det fortsatta höga flyktmottagandet medför att boenden för denna grupp kommer att få ökad prioritet. För att klara att möta behoven krävs en hög takt på genomförande och en god samordning såväl inom staden som med externa aktörer. En särskild samordnare har tillsatts för detta ändamål. Socialnämnden samarbetar med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm för att möta behovet av genomgångsbostäder. För att äldre hemlösa inte ska hänvisas till akutboenden kommer socialnämnden att ta fram alternativa boendelösningar.

Socialnämnden ska också utreda hur tillgången till bostäder med särskild service enligt LSS och SoL kan säkerställas i samarbete med andra aktörer inom staden. Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i detta arbete. Stadsledningskontoret konstaterar att stadsdelsnämndernas aggregerade mål för den obligatoriska nämndindikatorn *Antal påbörjade bostäder med särskild service*, 78 stycken, är fortsatt lågt i förhållande till målet för totalt antal påbörjade bostäder (1,3 procent). Stadsdelsnämnderna uppmanas att där det är möjligt höja ambitionerna för år 2016 samt vidta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse på längre sikt.

Stadsledningskontoret konstaterar att staden sammanfattningsvis har en god beredskap för att verksamhetsområdesmålet ska kunna uppnås. Nämnderna har inte rapporterat några väsentliga risker för att årsmålet för verksamhetsområdet inte ska uppnås. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att situationen på bostadsmarknaden är mycket ansträngd, och för att klara mottagningen av de flyktingar som sökt sig och förväntas söka sig till staden under 2016, krävs ansträngningar från flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Stadsledningskontoret konstaterar också att staden inte har full rådighet över måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet. Årsmålen avseende bostadsbyggandet har höjts jämfört med tidigare år. Stadsledningskontoret kan konstatera att de kommunala bostadsbolagens aggregerade mål avseende antalet påbörjade hyresrätter uppgår till 1 900 stycken. För att nå målet att hälften av de påbörjade bostäderna, 3 000 av 6 000, ska vara hyresrätter, är staden därmed beroende av den privata marknaden. Här har den inrättade bostadsfunktionen en viktig roll för att identifiera eventuella hinder.

Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Stockholms stads verksamhet bidrar till ett tillgängligt och inkluderande idrottsliv som präglas av kvalitet, mångfald i uttryck, aktörer och utövare. Stadens arbete för ett rikt föreningsliv tillsammans med upprätthållandet av en god anläggningsstruktur skapar förutsättningar för integrering, folkhälsa och ett jämställt samhälle.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Stadsledningskontorets bedömning baseras på att samtliga indikatorer för verksamhetsområdesmålet bedöms uppnås under 2016.

För två av kommunfullmäktiges indikatorer föreslår stadsledningskontoret att årsmål fastställs. För indikatorn *Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid* föreslås årsmålet 120 000 timmar, vilket baseras på idrottsnämndens bedömning av en rimlig ambitionsnivå för år 2016. För indikatorn *Stockholmarnas nöjdhet med Stockholm stads idrottsutbud* föreslås årsmålet 60 procent, vilket baseras på tidigare års utfall vid likande mätningar.

Samtliga nämnder med särskilt rapporteringsansvar har väl nedbrutna nämndmål som stöds av aktiviteter och i förekommande fall nämndindikatorer. Även samtliga stadsdelsnämnder har brutit ned verksamhetsområdesmålet på nämndnivå samt beskriver både aktiviteter och förväntat resultat.

Vid sidan av nämnder med särskilt rapporteringsansvar har även exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tagit fram egna nämndmål som ökar måluppfyllelsen.

Stadens idrottspolitiska program styr verksamheternas vardagliga arbete i enlighet med verksamhetsområdesmålet. För att lägga grunden för en fysiskt aktiv livsstil inriktar sig stadens arbete på inaktiva i alla åldrar och särskilt på:

- Ungdomar 13–20 år, särskilt flickor
- Flickor 7–20 år med utländsk bakgrund
- Personer med funktionsnedsättning
- Barn och ungdomar 7–20 år med lägre socioekonomisk bakgrund än

genomsnittet

Andra verktyg som stödjer och tillgängliggör idrotten för utsatta grupper är stadens investeringsplanering. Investeringsplaneringen tar hänsyn till var i staden investeringar görs, i

vilken ordning de genomförs samt vilken grupp de gynnar. Genom god planering kan skillnader mellan grupper minska.

Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Kulturen, konsten och skapandet är en närvarande och närande del av demokratin. Kulturen i Stockholm skapar möten, upplevelser och är inkluderande. Det egna skapandet ges utrymme i en miljö där det fria uttrycket är tillgängligt för alla oavsett bakgrund, inkomst eller könstillhörighet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundar sig på att samtliga indikatorer för verksamhetsområdesmålet bedöms uppnås under 2016.

Stadsledningskontoret föreslår att årsmål för kommunfullmäktiges indikator *Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner* fastställs enligt bilaga 3. Förslaget baseras på kulturnämndens bedömning av en rimlig ambitionsnivå för 2016.

Samtliga nämnder med särskilt rapporteringsansvar beskriver väl nedbrutna nämndmål som stöds av aktiviteter och nämndindikatorer. Vid sidan av nämnder med särskilt rapporteringsansvar har även idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden tagit fram egna nämndmål som ökar måluppfyllelsen. Även Stockholms Stadsteater AB bidrar till måluppfyllelse genom mål och aktiviteter.

Stadens arbete med att öppna upp kulturens möjligheter för alla stadens invånare kommer till uttryck bland annat genom de sänkta avgifterna för Kulturskolan vilka ökar möjligheterna för socioekonomiskt svaga grupper att tillgängliggöra sig kulturellt uttryck. Särskilt angeläget ur denna aspekt är stadens satsning El Sistema som ger en ingång till musikaliskt skapande i stadens ytterområden. El Sistema ger barn en fast punkt i tillvaron och skapar ett socialt sammanhang. Antalet platser i Kulturskolan väntas öka med 1 700 under år 2016. Efter borttagandet av avgifterna för stadens museer kan stadsledningskontoret konstatera att kulturens tillgänglighet kommer att öka under 2016.

Kultur i ögonhöjd är ett styrdokument antaget av kommunfullmäktige som bryter ned verksamhetsområdesmålet på nämndnivå avseende barn- och ungdomskultur. Kommunfullmäktige fördelar i programmet delmålsansvaret på nämnder och bolagsstyrelser. Dessa har att visa i sin verksamhetsplanering hur de avser att arbeta med uppdragen i styrdokumentet. Stockholms Stadshus AB anmodas att uppmana AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem att senast till tertialrapport 1 komplettera sina respektive verksamhetsplaner med bolagsstyrelsens mål och/eller indikatorer och/eller aktiviteter avseende uppdrag i styrdokumentet *Kultur i ögonhöjd*.

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Stockholmarna ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till tryggt boende och en vardag med hög livskvalitet. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Äldre ska kunna påverka både innehåll i omsorgen och utförare. Trygga villkor för personalen är en förutsättning för en trygg äldreomsorg. All äldreomsorg ska vara bra och gå att lita på.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på att av kommunfullmäktiges tolv indikatorer är tre nya och saknar mätmetod. Av de nio indikatorerna med fastställd mätmetod bedöms åtta uppnås helt och en uppnås delvis. Nämndernas aggregerade årsmål för indikatorn *Andelen nöjda omsorgstagare – vård- och omsorgsboende* uppgår till 84,8 procent, vilket är mycket nära kommunfullmäktiges årsmål på 85 procent.

Bedömningen bygger också på att nämndernas aggregerade årsmål för 2016 i flera fall har en nivå som är högre än utfallen för 2015. Sju av tolv indikatorer bygger på resultat i brukarundersökningar. Nämnderna får utfall för brukarundersökningarna först i slutet av oktober, vilket gör det svårt för dem att vid behov vidta åtgärder för att säkra måluppfyllelse.

För de tre nya indikatorerna som saknar mätmetod har stadsledningskontoret som

målsättning att utveckla dessa under våren och att nämnderna ska kunna besluta om årsmål i samband med tertialrapport 1. Stadsledningskontoret avser föreslå kommunstyrelsen att kommunfullmäktigefastställer årsmål för de tre nya indikatorerna i samband med tertialrapport 2. Avsaknad av mätmetod och årsmål för de tre indikatorerna är en osäkerhetsfaktor som bidrar till bedömningen att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis.

Av 17 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har 16 formulerat egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Överförmyndarnämnden har inte uppfyllt sitt särskilda rapporteringsansvar för verksamhetsområdesmålet och uppmanas därför att i samband med tertialrapport 1 bryta ner kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål till egna nämndmål, indikatorer och/eller aktiviteter. Härutöver har kommunstyrelsen tagit fram ett eget nämndmål för verksamhetsområdesmålet.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder planerar att genomföra ett stort antal aktiviteter för att utveckla verksamheten och höja kvaliteten. Flera stadsdelsnämnder har exempelvis systematiskt arbetat in ett genusperspektiv i verksamhetsplaneringen. Det mest omfattande arbetet inom detta område har genomförts av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd, som båda bland annat tagit fram könsuppdelade nämndindikatorer. För att bidra till måluppfyllelse planerar flera nämnder, däribland Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd, att under året utveckla arbetet gällande anhörigstöd. Andra viktiga frågor som kommer att stå i fokus för nämndernas verksamhet är ökad personalkontinuitet för brukarna och en förbättrad måltidssituation för de äldre.

Ett klimatsmart Stockholm

Stockholm ska intensifiera omställningen till att bli en hållbar stad med höga ambitioner inom klimat och miljö. Energi-, trafik- och stadsplanering ska främja en hållbar utveckling och skydda ekologiska samband och närlinor i staden. Gång-, cykel- och kollektivtrafik ska genomgående prioriteras. Stadens verksamhet ska i alla dess delar utgå från målet om en så liten miljöpåverkan som möjligt.

Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsplanerna för 2016 sammantaget innebär att inriktningsmålet kommer att uppfyllas helt. Bedömningen baseras på att samtliga underliggande årsmål för verksamhetsområdet bedöms uppfyllas helt.

Stockholms stads miljöprogram för 2016-2019 är under remiss och beslutas av kommunfullmäktige under våren 2016. Av anvisningarna till verksamhetsplan 2016 framgår att berörda nämnder och bolagsstyrelser ska beakta förslag till *Stockholms stads miljöprogram 2016-2019* i upprättande av sina verksamhetsplaner. Stadsledningskontoret förordar (förutsatt att miljöprogrammet beslutats) att nämnderna och bolagsstyrelserna till tertialrapport 1 ska komplettera sina verksamhetsplaner enligt bilaga 6.

Energianvändningen är hållbar

Stockholms stad ska bli en klimatneutral stad. En hållbar energianvändning syftar till att minska klimatpåverkan, effektivisera användningen och omställning till användning av förnybar energi. Klimatfrågan är en av vår tids stora utmaningar men även luftföroreningar från förbränning ger miljö- och hälsoproblem. Dagens utvinning och användning av energi är en av orsakerna till flera av de stora miljöproblemen. Stadens tillväxt skapar en efterfrågan på mer energi samtidigt som stadens ökande täthet ger förutsättningar för energieffektiva bostäder och hållbara transporter.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att samtliga av kommunfullmäktiges fem indikatorer bedöms uppnås helt.

Samtliga sju nämnder med särskilt rapporteringsansvar har formulerat nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har 16 nämnder tagit fram nämndmål, indikatorer eller aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet.

Indikatorerna för verksamhetsområdesmålet är nya. Stadsledningskontoret föreslår att målvärden fastställs i enlighet med förslag om nytt miljöprogram för Stockholms stad 2016-2019. I vissa fall har nämndernas aggregerade årsmål överstigit föreslagna målvärden. En högre ambition än vad som föreslagits får prövas i samband med upprättande av kommunfullmäktiges budget 2017. För de indikatorer som är nya för 2016 föreslås årsmål i bilaga 3.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som bedöms leda till att årsmålet för verksamhetsområdet uppnås. Det kan nämnas att inom förslaget om nytt miljöprogram finns delmål som syftar till att öka egen produktion och användning av solenergi, minskade växthusgasutsläpp per invånare och minskad energianvändning i egen verksamhet. Det nya klimatkansliet som ska inrättas inom kommunstyrelsen ska se till att stadens klimatpåverkan minskas genom att klimatmålet inarbetas och följs upp i stadens verksamheter. Kansliet ska verka för förbättrade externa förutsättningar regionalt, nationellt och internationellt, både inom privat och i offentlig sektor. Kansliet ska ta fram kommunikationsunderlag för att öka kännedomen om stadens insatser samt för att stärka stadens position som internationellt föredöme.

Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Miljövänliga transporter ska stimuleras genom att prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik. Framkomligheten ska öka genom att en ny parkeringsstrategi ska tas fram för stadens alla delar, samlastningsinitiativ för godstrafik ska startas och införande av bilpooler ska stimuleras. Trafiksäkerheten ska öka. Biltrafiken ska minska och därmed bidra till bättre luftkvalitet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på en sammanvägning av nämndernas och bolagsstyrelsernas beskrivningar av hur de avser att uppnå verksamhetsområdesmålet samt graden av uppfyllande av kommunfullmäktiges elva indikatorer. Fem av indikatorerna har ett årsmål som har fastställts av kommunfullmäktige och dessa bedöms uppnås helt under året. Sex av indikatorerna är kopplade till det föreslagna miljöprogrammet för 2016-2019, som är under utarbetande. För fem av dessa indikatorer föreslås att målvärden fastställs enligt bilaga 3. Gällande indikatorn *Gångflöde på ett urval av gator* kommer en första mätning att göras under året och därefter kan ett målvärde fastställas. Gällande indikatorn *Andel sålda förnybara drivmedel av totalt sålda drivmedel i länet per år* har miljö- och hälsoskyddsnämnden ett målvärde som understiger det föreslagna årsmålet och nämnden uppmanas därför att justera målvärdet.

Trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden har särskilt rapporteringsansvar och båda har formulerat nämndmål med indikatorer och/eller aktiviteter. Därutöver beskriver merparten av fack- och stadsdelsnämnderna samt bolagsstyrelserna hur man avser att bidra till att staden uppnår verksamhetsområdesmålet. Dessa bidrag avser i första hand inriktningen mot att använda miljövänliga transporter i den egna verksamheten och uppfyllandet av indikatorn *Andelen elbilar* i fordonsflottan. Då bolagsstyrelserna har en stor andel av stadens totala fordonsflotta är det av särskild betydelse att de har en hög ambition vad gäller indikatorn. Stadsledningskontoret konstaterar att Stockholm Vatten AB har ett årsmål på endast 0,9 procent och anmodar Stockholms Stadshus AB att uppmana bolagsstyrelsen att öka ambitionen. Stadsledningskontoret uppmanar kulturnämnden: kulturförvaltningen samt Farsta stadsdelsnämnd att höja sina ambitionsnivåer och i samband med tertialrapport 1 återkomma med reviderade årsmål.

Inga väsentliga risker för att verksamhetsområdesmålet inte ska uppnås har rapporterats. Stadsledningskontoret noterar dock att miljö- och hälsoskyddsnämnden från och med 2016 avser att inte betala ut några bidrag till nämnder och bolagsstyrelser som anskaffar miljöfordon. Stadsledningskontoret förutsätter att nämnderna trots detta kommer att uppnå årsmålet för indikatorn *Andel elbilar*.

Stadsbyggnadsnämnden ska i sin planering utgå från översiktsplanens strategier för en

hållbar utveckling. Byggnad ska prioriteras i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt i lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår. Nämnden konstaterar att dess viktigaste uppgift för att nå stadens mål om ett miljöanpassat transportsystem är att samordna bebyggelseplanering och trafikplanering, både i den strategiska planeringen och i detaljplaneringen.

Trafiknämnden konstaterar att staden har stora möjligheter att styra mot förtätning, funktionsblandning och kollektivtrafiknära lokalisering i sina planer och styrande dokument. Genomförandet förutsätter dock att exploatörer och näringsidkare investerar enligt planernas intentioner.

Trafiknämnden kommer att satsa på hållbara trafiklösningar och ökad framkomlighet, som gör att fler människor och mer gods kan förflyttas i staden samtidigt som klimat- och miljöpåverkan minskar. Nämnden gör det genom att utforma gaturummet på gående och cyklisters villkor, medverka till att kollektivtrafik byggs ut, öka kollektivtrafikens attraktivitet, styra tillgången till parkering och priset på densamma och främja bilpooler. Åtgärderna ligger i varierande grad inom ramen för nämndens rådighet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden driver genom sitt miljöbilsarbete frågor om hållbara transporter. Det sker bland annat genom att sprida information, verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) miljöfordon och miljöbränslen samt genom att vara behjälpliga och verka för att rätt krav avseende miljöbilar och drivmedel tillämpas där det är relevant i samband med stadens upphandlingar.

Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Stockholms mål att bygga 140 000 lägenheter och tillhörande offentlig och kommersiell service fram till 2030 innebär en stor utmaning. När staden växer ska stor hänsyn tas till Stockholms blå och gröna värden. Nya bostadsområden ska utformas på bästa möjliga sätt och nybyggnation ska ske med minsta möjliga ingrepp och påverkan på de befintliga miljöerna. Anspråken på markanvändning i kombination med pågående klimatförändringar, ställer höga krav på hur staden planeras och strategiskt arbetar med grönytor, vattenförekomster och stadsmiljöer för rekreation och biologisk mångfald. Detsamma gäller andra miljöhänsyn som buller, luftkvalitet, närhet till parker med mera.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att samtliga kommunfullmäktiges fyra indikatorer bedöms uppnås helt.

Samtliga fyra nämnder med särskilt rapporteringsansvar har formulerat nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har elva nämnder formulerat nämndmål, indikatorer eller aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet.

Indikatorerna för verksamhetsområdesmålet är nya. Stadsledningskontoret föreslår att målvärden fastställs i enlighet med förslag om nytt miljöprogram för 2016-2019, se bilaga 3.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som bedöms leda till att målet uppnås. Det kan nämnas att i förslaget till nytt miljöprogram finns delmål som syftar till att god status ska uppnås i stadens alla vattenförekomster och att varje stadsdel ska planeras för god stadsmiljö. Stadsledningskontorets klimatkansli ska samordna stadens klimatanpassningsarbete med att minska sårbarheter i stadsmiljön till följd av ett klimat i förändring.

Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Stockholm ska utveckla kretslopp som är resurseffektiva. Det mest miljövänliga sättet att öka hushållningen med material är att förhindra uppkomsten av avfall. Fokus ska därför ligga på EU:s avfallshierarki. Det avfall som uppkommer ska tas om hand på ett resurseffektivt sätt. Möjligheten att återvinna ska förbättras i Stockholm. Återvinningscentralerna ska bli mer tillgängliga och möjligheterna till återbruk ska utökas. Stockholmarna ska uppleva att det är enkelt att återvinna. Matsvinnet ska minska i stadens verksamheter och insamling av matavfall ska ha ökat till 70 procent år 2020.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på samtliga två av kommunfullmäktiges två indikatorer bedöms uppnås helt. Härtill har 16 nämnder tagit fram egna nämndmål, indikatorer eller aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet.

Indikatorerna för verksamhetsområdesmålet är nya. Stadsledningskontoret föreslår att målvärden fastställs i enlighet med förslag om nytt miljöprogram för Stockholms stad 2016-2019, se bilaga 3.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som bedöms leda till att målet uppnås. Det kan nämnas att inom förslaget om nytt miljöprogram finns delmål som syftar till att stadens verksamheter ska förebygga uppkomsten av avfall samt att staden på ett resurseffektivt sätt ska ta hand om avfall som uppkommer. Avfallsnämnden ska under 2016 ta fram en ny avfallsplan att träda ikraft 1 januari 2017. Planen ska bland annat leda till att intensifiera arbetet med att minska matsvinn och öka matavfallsinsamlingen så att staden minst nått målet om 70 procent 2020. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vid tillsynen av bygg- och rivningsverksamhet samt i ärenden om förorenad mark tillse att farligt avfall tas omhand på ett korrekt sätt men också att återanvändning och återvinning ska ske så långt möjligt. Tillsynen på återvinningscentralerna ska medverka till att undvika farligt avfall i hushållsavfallet samt att ta tillvara och återvinna avfall på ett bra sätt.

Stockholms miljö är giftfri

Stockholms invånare ska i största möjliga mån skyddas från skadliga ämnen och ett speciellt fokus ligger på att skydda barnen. I *Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019* beskrivs visionen om ett "Giftfritt Stockholm 2030" och vilka åtgärder som ska genomföras för att nå visionen. Åtgärderna handlar om att rensa bort och undvika farliga ämnen i kemiska produkter, varor och byggmaterial som staden använder och verka för att andra aktörer ska arbeta i samma riktning. Staden har ett genomgående fokus på att minska barns exponering. Arbetet att kartlägga och åtgärda bristande inomhusluft på förskolor och skolor ska därför intensifieras. Andelen ekologisk mat i förskola och skola ska öka. Målet om 50 procent ekologisk mat i stadens verksamheter är en del av stadens arbete för ett giftfritt samhälle.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att fem av kommunfullmäktiges sex indikatorer bedöms uppnås helt under 2016. Stadsledningskontoret konstaterar att det för indikatorn *Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter* inte finns data ännu för att sätta årsmål då kemikaliehanteringssystemet kommer att implementeras i staden under 2016.

De båda nämnderna med särskilt rapporteringsansvar, miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden, har utvecklat nämndmål, -indikatorer och aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet. Härutöver har 16 nämnder tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdet. Alla stadsdelsnämnder, undantaget Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, har utvecklat egna nämndmål gällande arbetet med en kemikaliesmart förskola. Rinkeby-Kista uppmanas att beskriva hur man avser att bidra till att staden uppfyller målet för verksamhetsområdet.

Indikatorerna för verksamhetsområdesmålet är nya. Stadsledningskontoret föreslår att målvärden fastställs i enlighet med förslag om nytt miljöprogram för Stockholms stad 2016-2019, se bilaga 3. I vissa fall har nämndernas aggregerade årsmål överstigit föreslagna målvärden. En högre ambition än vad som föreslagits får prövas i samband med upprättande av kommunfullmäktiges budget 2017.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder kommer att genomföra ett stort antal aktiviteter som kommer att leda till att målet uppfylls. Värt att uppmärksamma är miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete inom Kemikaliecentrum vars verksamhet ska bidra till att implementera kemikalieplanen. Flera stadsdelsnämnder ligger redan långt fram i arbetet med en kemikaliesmart förskola. Här finns bland annat lokala handlingsplaner upprättade med

konkreta råd och riktlinjer för miljöarbetet. Vidare finns i till exempel Skarpnäcks stadsdelsnämnd ett lokalt nätverk med representanter från respektive förskola, vilka träffas regelbundet i syfte att inspirera och utbyta erfarenheter. Servicenämndens centrala upphandlingsfunktion bidrar ytterligare till att barnen i stadens förskolor och skolor får en giftfri vardag och att andelen ekologisk mat ökar.

Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Stockholms stad ska erbjuda sunda lokaler och bostadsmiljöer för stockholmarna. En god inomhusmiljö har därför stor betydelse för hälsa och komfort. Stockholm har en hög standard på sin bostadsbebyggelse, men det finns alltså hälsobesvär relaterade till inomhusmiljön i en del av stadens byggnader. Med byggandet av nya bostäder och förtätningen av staden följer dessutom nya utmaningar och det är viktigt att redan i planeringen för bebyggelse arbeta förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön. Stadens arbete med att minska hälsorelaterade riskfaktorer och förbättra stockholmarnas inomhusmiljö behöver fortsätta kontinuerligt. Ett särskilt fokus ska läggas på åtgärder för att skapa god ljudmiljö i förskolor och skolor.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att tre av kommunfullmäktiges fyra indikatorer bedöms uppnås helt under 2016. Det aggregerade årsmålet för indikatorn *Andelen av stadens byggnader som är miljöklassade* uppgår till 3,1 procent, vilket är under förslaget i miljöprogrammet på 20 procent. Målvärdet i miljöprogrammet är inte samstämmigt med tidigare utfall och stadsledningskontoret konstaterar att indikatorn kan komma att behöva förtydligas eller omformuleras. Stadsledningskontoret avser att utvärdera detta i samband med behandling av remissvar.

Av 17 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har 9 formulerat nämndmål för verksamhetsområdet. Utöver nämnder med särskilt rapporteringsansvar har idrottsnämnden och trafiknämnden utvecklat egna nämndmål, indikatorer och aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet. Flertalet stadsdelsnämnder har dock inte utvecklat egna nämndmål och aktiviteter eller beskrivit på vilket sätt man bidrar till att verksamhetsområdesmålet uppfylls. Stadsdelsnämnderna Farsta, Liljeholmen, Kungsholmen, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta samt Älvsjö uppmanas att i samband med tertiär rapport 1 bryta ner kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål till egna nämndmål, indikatorer och/eller aktiviteter.

Indikatorerna för verksamhetsområdesmålet är nya. Stadsledningskontoret föreslår att målvärden fastställs i enlighet med förslag om nytt miljöprogram för Stockholms stad 2016-2019, se bilaga 3. I vissa fall har nämndernas aggregerade årsmål överstigit föreslagna målvärden. En högre ambition än vad som föreslagits får prövas i samband med upprättande av kommunfullmäktiges budget 2017.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som på sikt bedöms leda till att målet uppnås. Bland dessa kan nämnas miljö- och hälsoskyddsnämndens riktade tillsyn av radon mot bostadsfastigheter, förskolor och skolor. Värt att uppmärksamma är trafiknämndens arbete i enlighet med stadens *Åtgärdsprogram för buller 2014-2018*. I syfte att minska buller- och vibrationsstörningar från trafiken utför nämnden bland annat fönsterbyten samt försök med bullerdämpande asfalt. Vidare planerar utbildningsnämnden att i samarbete med Skolfastigheter i Stockholm AB formulera definitioner och riktvärden för en sund inomhusmiljö. I planeringen av om- och nybyggnation arbetar stadsdelsnämnderna förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön där material och utformning anpassas så att hälsorelaterade risker minimeras.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Målet om ekonomisk hållbarhet ska vara utgångspunkten för stadens ekonomiska förvaltning, samtidigt som fler arbetstillfällen och satsningar på utbildning är centralt för en bättre fungerande samhällsekonomi.

Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsplanerna för 2016 sammantaget innebär att inriktningsmålet kommer att uppfyllas helt. Bedömningen baseras på att fyra av fem underliggande årsmål för verksamhetsområdet bedöms uppfyllas helt och ett av årsmålen bedöms uppfylls delvis.

Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Regionens högskolor och universitet är av avgörande betydelse för Stockholms fortsatta utveckling. Att stärka samverkan mellan akademi och samhälle med bland annat gemensamma forskningsprojekt är en av de viktigaste strategiska frågorna för framtiden. Stockholm ska vara ett centrum för internationellt baserad verksamhet inom forskning och utveckling vilket förutsätter offensiva satsningar på både utbildning och infrastruktur.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att årsmålen för två av tre indikatorer beräknas uppnås. Inför verksamhetsåret har två nya indikatorer tagits fram, *Andel av befolkningen, 25-64 år, med eftergymnasial utbildning* och *Antal högskoleplatser*. Stadsledningskontoret avser att inför tertiärrapport 1 föreslå definition och mätmetod för indikatorn *Antal högskoleplatser*.

Stadsledningskontoret grundar också sin bedömning av måluppfyllelsen på att båda nämnderna med särskilt rapporteringsansvar, utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden, har utvecklat nämndmål, -indikatorer och -aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet.

Ytterligare tre facknämnder, exploateringsnämnden, trafiknämnden och äldrenämnden, och två stadsdelsnämnder, Bromma och Enskede-Årsta-Vantör, har utvecklat nämndmål som beräknas bidra till måluppfyllelsen. Även fastighetsnämnden har beskrivit arbetsätt och insatser som kan bidra till målet.

Nämnderna enligt ovan lyfter i sina verksamhetsplaner fram vikten av att stärka samverkan och samarbete med universitet och högskolor, bland annat i gemensamma forskningsprojekt. Vidare beskriver några nämnder vikten av att samverka omkring utbildningsutbud och innehåll, bland annat beskriver utbildningsnämnden samarbetet vad gäller utvecklingen av lärarutbildningen.

Stockholm är en företagsvänlig stad

Stockholm ska vara en attraktiv stad för småföretagare och det lokala näringslivet ska stärkas genom utvecklad företagservice och rådgivning. Entreprenörskap och eget företagande bland kvinnor och utrikesfödda ska särskilt stödjas. Staden ska samverka med andra offentliga och privata aktörer för att öka företagandet i Stockholm. Genom ett utvecklat partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och förstärkt yrkesutbildning ökar förutsättningarna att möta företagets behov i exempelvis frågor om matchning och kunskapsförsörjning.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att tre av kommunfullmäktiges tre indikatorer bedöms uppnås helt under 2016.

De två nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Utöver dessa har 18 nämnder utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen av målet, däribland 9 stadsdelsnämnder.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder planerar att genomföra aktiviteter som stödjer måluppfyllelsen. En styrgrupp för förbättrade näringslivskontakter ska inrättas under ledning av stadsdirektören, vilket förväntas leda till förbättrad styrning och samordning av stadens näringslivsarbete.

Flera av nämnderna genomför servicemätningar för att följa upp kundernas nöjdhet. Exempelvis har stadsbyggnadsnämnden identifierat att transparens gentemot byggherrar är en nyckel till kundnöjdhet, vilket nämnden kommer att arbeta vidare med under 2016. Kommunstyrelsen kommer att i samarbete med Stockholm Business Region AB och berörda nämnder utveckla den kommungemensamma undersökningen om stadens

myndighetsutövning och service.

Ett av arbetsmarknadsnämndens utvecklingsområden under 2016 är att utveckla partnerskap med branscher och företag i syfte att företagen får tillgång till rätt kompetens och att fler ska komma ut i jobb. Arbetsmarknadsnämnden ska exempelvis också undersöka förutsättningarna att erbjuda sfi i kombination med en arbetslivsanknytning, Sfi+.

Stadsdelsnämnderna planerar framför allt för samverkan med lokala företagsorganisationer och Stockholm Business Region AB när det gäller att stärka det lokala näringslivet. I dessa sammanhang ingår även trafiknämnden i allt ökande grad.

Stadsledningskontoret noterar att ingen av stadsdelsnämnderna har nämnt arbetet med lokala utvecklingsprogram under verksamhetsområdesmålet. Stadsdelsnämnderna uppmanas att där det är relevant knyta an de lokala utvecklingsprogrammen till uppföljningen av verksamhetsområdesmålet i samband med tertiärrapport 1.

Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Arbete är grunden för människors utveckling, delaktighet och egen försörjning. Kommunfullmäktiges mål syftar till att skapa ett hållbart arbetsliv med trygga anställningar och möjlighet till livslångt lärande. Arbetsmarknaden ska vara jämställd och fri från diskriminering. Långtidsarbetslösheten ska minska kraftigt och ungdomsarbetslösheten ska minimeras genom att unga erbjuds jobb, utbildning eller praktik senast inom 90 dagar.

Stadsledningskontoret bedömer att målet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på att 10 av kommunfullmäktiges 13 indikatorer bedöms uppnås helt 2016. Resterande indikatorer bedöms uppnås delvis.

Till målet finns två nya indikatorer för 2016: *Antal tillhandahållna platser för feriejobb* och *Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar*. Syftet är att främja och ytterligare förstärka arbetet med att skapa arbetsplatser för feriejobb och kommunala visstidsanställningar. Genom de nya indikatorerna uppmanas nämnder och bolagsstyrelser att tillhandahålla arbetsplatser till ungdomar och jobbtorgsaspiranter från hela staden.

Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn *Antal tillhandahållna platser för feriejobb* inte når upp till kommunfullmäktiges mål om 10 000 platser. Däremot bedöms indikatorn *Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi* nås med marginal under året. Under 2016 kommer arbetsmarknadsnämnden utveckla samordningen av fördelning av feriearbetstillfällen, vilket ger förutsättningar för att kommunfullmäktiges mål nås.

Målet för indikatorn *Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar* bedöms inte nås för 2016. Däremot bedöms målet nås för *Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar*, så det finns goda förutsättningar för att hitta arbetsplatser för aspiranterna. Samtliga stadsdelsnämnder uppmanas att höja sin ambitionsnivå.

Det finns stora variationer mellan stadsdelsnämnderna för indikatorn *Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen*. Rinkeby-Kista har satt ett årsmål på 6,2 procent, medan Kungsholmen har satt motsvarande mål till 0,35 procent. Även målen för indikatorn *Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare* varierar. Båda indikatorernas utfall är starkt beroende av konjunkturutvecklingen, och kan även väntas bli påverkade av antalet nyanlända flyktingar i staden. Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet kommer att nås på aggregerad nivå.

Samtliga 16 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har formulerat nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Utöver dessa har fyra nämnder utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen av målet. Arbetsmarknadsnämnden driver ett flertal utvecklingsprojekt- och arbeten, och beskriver konkreta åtgärder bland annat för att stärka kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden och romers etablering på arbetsmarknaden.

I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Utbildning är den viktigaste faktorn för att kunna träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Kommunfullmäktiges mål innebär att betydligt fler elever ska klara

grundskolan och fler stockholmare ska ges möjlighet att utbilda sig på högskolor och universitet. Satsningar på vuxenutbildningen är avgörande för minskad arbetslöshet och förbättrad matchning på arbetsmarknaden. Detta gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken. Kvaliteten i Svenska för invandrare (sfi) ska höjas och undervisningen ska i större utsträckning individanpassas. Möjligheter att läsa svenska under föräldraledighet ska utökas. Utbudet inom Komvux ska utökas och kombinationsinsatser för personer som står långt från arbetsmarknaden prövas.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att samtliga fyra av kommunfullmäktiges indikatorer bedöms uppnås helt.

Arbetsmarknadsnämnden har särskilt rapporteringsansvar för målet och har satt egna nämndmål. Även fastighetsnämnden, äldrenämnden och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har formulerat nämndmål.

Arbetsmarknadsnämnden beskriver konkreta åtgärder och utvecklingsområden som väntas bidra till att målet nås. Nämnden ska ta fram förslag på hur fler stockholmare kan få tillgång till information och vägledning som främjar livslångt lärande. Under året träder ny lagstiftning i kraft som stärker kraven på att personer som ska läsa sfi eller grundläggande komvux ska erbjudas studie- och yrkesvägledning. Nämnden beskriver hur sfi-studier kan utvecklas i kombination med grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt hur ansökan till komvux kan förenklas. Nämnden planerar att ta fram ett program för livslångt lärande. Under året ska nämnden också utreda möjligheten att utveckla ett vuxencampus samt arbeta för att stärka samverkan med Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsnämnden har identifierat ett antal risker som kan påverka måluppfyllelsen. Det stora antalet nyanlända väntas leda till kraftigt ökade anmälningar till sfi, vilket kan medföra svårigheter att bereda plats till alla. Arbetsmarknadsnämnden identifierar också risker bland annat kring möjligheter att ta fram relevant statistik, vilket kan leda till svårigheter att planera verksamheten för prioriterade målgrupper, samt brist på legitimerade lärare, vilket påverkar bland annat möjligheterna att sätta betyg.

Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

En god offentlig ekonomi är en förutsättning för att kunna stärka välfärden och Stockholms stad ska därför ha en budget i god ekonomisk balans. Grundläggande mål för soliditet och investeringskostnader garanterar långsiktig hållbarhet. Stadens verksamhet ska vara kostnadseffektiv och administrativa kostnader hållas låga.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att samtliga av kommunfullmäktiges indikatorer bedöms uppnås helt och att nämnderna planerar aktiviteter under året som bedöms bidra till måluppfyllelse.

För verksamhetsområdesmålet har kommunstyrelsen och exploateringsnämnden särskilt rapporteringsansvar. Båda nämnderna har tagit fram egna nämndmål samt indikatorer och/eller aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse. Därutöver har ytterligare 28 nämnder utvecklat antingen nämndmål, indikatorer eller aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet.

En viktig förutsättning för en ekonomi som är långsiktigt hållbar är en ekonomi i balans. Stadsledningskontoret konstanterar att stadens nämnder planerar att genomföra ett flertal aktiviteter som bedöms bidra till måluppfyllelse. En högre grad av samverkan, utveckling av it-verktyg, kontinuerlig uppföljning och effektiv lokalanvändning är exempel på aktiviteter som ska bidra till en effektiv användning av nämndernas tilldelade resurser.

Trots detta arbete finns risker som är väsentliga och som kan påverka måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Detta gäller framförallt förändringar i omvärlden som riskerar att skapa ökade kostnader i stadens verksamheter. Bland annat finns det en stor osäkerhet i 2016-prognoser, risk för högre kostnader för lokaler på grund av kortsiktiga lösningar samt att statsbidrag för ensamkommande flyktingbarn inte täcker nämndernas kostnader.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholm ska sträva efter att bli en stad som genomsyras av jämställdhet, jämlikhet och frihet från alla former av våld och diskriminering och staden ska stärka arbetet för de mänskliga rättigheterna.

Stadsledningskontoret bedömer att verksamhetsplanerna för 2016 sammantaget innebär att inriktningsmålet kommer att uppfyllas delvis. Bedömningen baseras på att tre av åtta underliggande årsmål för verksamhetsområdet bedöms uppfyllas helt och fem av årsmålen bedöms uppfyllas delvis.

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Enligt kommunfullmäktiges budget 2016 ska Stockholm vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön. Ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i stadens alla verksamheter. Arbetet med att utveckla jämställdhetsintegrerad budgetprocess ska fortsätta. Alla förvaltningar ska ha könsuppdelad statistik och analysera resursfördelningen utifrån kön. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika. Stadens egen verksamhet ska därigenom bidra till ökad jämställdhet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på att indikatorer som avser mäta verksamhetsområdesmålet i dagsläget saknas och kommer fastställas senare under året samt att nämndernas beskrivningar av hur de planerar att arbeta under året för att bidra till måluppfyllelse i delar behöver utvecklas. Staden prioriterar och genomför ett stort antal åtgärder för att utveckla en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.

Socialnämnden har särskilt rapporteringsansvar för målet och har utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen. Utöver socialnämnden har 20 nämnder utvecklat nämndmål, två nämnder har utvecklat indikatorer och sju nämnder har formulerat aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet.

Då indikatorer för målet kommer att fastställas senare under året har ingen bedömning av indikatorer gjorts i detta skede.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder planerar att genomföra ett stort antal aktiviteter i syfte att uppnå såväl årsmål som det långsiktiga målet. I huvudsak är det framtagande av könsuppdelad statistik, kunskapshöjande insatser och samverkan inom området som planeras. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har en jämställdhetsstrateg som resurs för arbetet. Dock befinner sig de allra flesta nämnder i inledningen av det långsiktiga arbete som jämställdhetsintegrering innebär.

Trafiknämnden och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd rapporterar hur de integrerat jämställdhetsperspektivet inom flera av sina verksamhetsområden på ett särskilt föredömligt sätt. Exempelvis planerar trafiknämnden att utveckla arbetet med jämställd snöröjning och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd arbetar med likvärdigt bemötande, likvärdig fördelning av resurser samt likvärdig myndighetsutövning oavsett kön.

För att forma aktiviteter som bidrar till ökad måluppfyllelse krävs könsuppdelad statistik, vilket är det område som återkommer i nämndernas väsentlighets- och riskanalyser. Flera nämnder belyser svårigheter att få fram sådan statistik. Kommunstyrelsen har därför påbörjat ett utvecklingsarbete kopplat till stadens styrsystem (ILS) för att stödja nämnderna i detta arbete.

Överförmyndarnämnden samt Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd rapporterar inte hur deras verksamhet kan stödja måluppfyllelse. Nämnderna är viktiga aktörer inom området och uppmanas därför i samband med tertialrapport 1 utveckla nämndmål och aktiviteter som stödjer verksamhetsområdesmålet uppfyllelse.

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

För att Stockholm ska vara en demokratiskt hållbar stad och erbjuda alla stockholmare bra

service och kvalitet fordras att Stockholm stad kan attrahera och behålla en mångfald av välutbildade och kompetenta medarbetare och chefer. Stockholm stad som arbetsgivare ska erbjuda grundförutsättningar som trygga arbetsvillkor, kompetensutveckling och en god och hälsosam arbetsmiljö, som ett led i att på bästa sätt förstå och sörja för alla stockholmarnas behov.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på vad som framgår av nämndernas rapportering om väsentliga risker i förhållande till planerade aktiviteter.

TVå nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål, indikatorer och aktiviteter för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har 27 nämnder tagit fram egna nämndmål, indikatorer och aktiviteter för verksamhetsområdet.

Nämnderna arbetar aktivt med att säkerställa en bemanning och kompetens som matchar nuvarande och framtida uppdrag. Trots det finns en betydande risk att nämnderna inte i tillräcklig omfattning lyckas rekrytera till bristyrkena. En ytterligare utmaning för kompetensförsörjning och bemanning är det fortsatt höga mottagandet av ensamkommande barn.

Nämnderna fortsätter arbeta med att kartlägga och analysera orsaker till den ökade sjukfrånvaron. Majoriteten av nämnderna har höjt ambitionsnivån och arbetsmiljöarbetet fortsätter att systematiseras för ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. Flera nämnder arbetar fram handlingsplaner innehållande förbättringsområden utifrån analys av medarbetarenkätens resultat och analys av sjukfrånvaroorsaker. Nämnderna bedömer dock att det finns en risk att sjukfrånvaron fortsätter stiga och att de satta årsmålen inte nås.

Nämnderna planerar att genomföra ett stort antal aktiviteter som skapar förutsättningar att på uppnå målet. Ett gott exempel är Farsta stadsdelsnämnd som inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning påbörjar ett treårigt projekt för att öka den digitala kompetensen hos medarbetare. De tekniska nämnderna har återupptagit den så kallade TN Akademien, som är ett chefs- och ledarutvecklingsprogram, där särskilda satsningar på medarbetare med stor utvecklingspotential görs.

Stadens medarbetarenkät kommer inte att genomföras under 2016 vilket kommer att innebära att indikatorerna *Aktivt Medarbetarindex*, *Index Bra arbetsgivare*, *Index Psykosocial arbetsmiljö* samt *Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats* inte får något utfall.

Samtliga nämnder uppmanas att sätta målvärden för de nya indikatorerna *Bra arbetsgivare* och *Psykosocial arbetsmiljö* i tertiärrapport 2.

Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Stockholm ska leda arbetet att säkerställa respekt för mänskliga rättigheter och ta ansvar för de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig till. Alla verksamheter i staden ska analysera och följa upp hur de tillvaratar mänskliga rättigheter i sitt vardagliga arbete. En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra exempelvis diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och utmärkas av lärande inom och utanför stadens organisation. För att uppnå detta behöver staden bli bättre på att kartlägga och analysera verksamheten.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på att indikatorn som avser mäta verksamhetsområdesmålet är ny för året, att nämndernas beskrivningar av hur de planerar att arbeta under året för att bidra till måluppfyllelse i delar behöver utvecklas. Nämnderna har identifierat ett flertal risker som är väsentliga och bedöms kunna påverka måluppfyllelsen. Nämnderna beskriver i sina verksamhetsplaner flera viktiga steg mot måluppfyllelsen. Fler nämnder har fördjupat sin analys kring verksamhetsområdesmålet och kopplar det mer explicit till stadens styrsystem och kvalitetsarbetet, vilket är positivt.

Kommunstyrelsen, idrottsnämnden och äldrenämnden har särskilt rapporteringsansvar för målet. De har utvecklat nämndmål, som stödjer uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Utöver dessa har fem facknämnder och tretton stadsdelsnämnder utvecklat egna nämndmål.

Tre av stadsdelsnämnder har utvecklat nämndindikatorer och två av facknämnderna samt samtliga stadsdelsnämnder har utvecklat aktiviteter.

Kommunstyrelsen beskriver bland annat stöd och samordning av stadens arbete för ett värdigt flyktningmottagande som en del av sitt mänskliga rättighetsarbete. Idrottnämnden stärker sitt anti-diskrimineringsarbete genom ett samarbete med Rädda Barnen för att tillgodose ett idrottsliv som är fritt från mobbning, kränkningar och diskriminering. Utbildningsnämnden kommer att integrera olika rättighetsområden i sitt kvalitets- och uppföljningsarbete, till exempel inom ramen av resultatdialoger där bland annat elevhälsa är ett prioriterat område.

Arbetsmarknadsnämnden, trafiknämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Södermalm kommer att på olika sätt analysera förekomsten av och risker för diskriminering i den egna verksamheten och i mötet med invånare och brukare. Det är en positiv åtgärd som bidrar till nödvändigt underlag för bättre verksamhetsanalyser och mer relevanta insatser för brukarna. Samtliga nämnder uppmanas att analysera förekomsten av och risker för diskriminering i den egna verksamheten och i mötet med invånare och brukare. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd integrerar på ett positivt sätt jämställdhetsperspektivet i verksamheten under aktuella mål.

Några nämnder har prioriterat särskilda rättighetsområden, till exempel HBTQ och etnisk mångfald. Norrmalms stadsdelsnämnd beskriver sitt prioriteringsarbete på föredömligt sätt.

Exploateringsnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälso-skyddsnämnden och servicenämnden rapporterar inte tydligt hur deras verksamhet kan stödja måluppfyllelsen. Kommunfullmäktiges möjlighet till måluppfyllelse ökar om nämnderna kompletterar sina verksamhetsplaner till tertialrapport 1 2016. Stadsledningskontoret uppmanar ovanstående nämnder att ta fram nämndmål och aktiviteter som stödjer verksamhetsområdesmålet uppfyllelse.

Såväl stadsbyggnadsnämnden som exploateringsnämnden och Hägersten-Liljeholms stadsdelsnämnd beskriver i sina väsentlighets- och riskanalyser att det finns risker att diskriminering kan ske inom verksamheten.

Skärholmens stadsdelsnämnd beskriver att ändamålsenlig organisation för mottagning av ensamkommande flyktingbarn saknas. Konsekvenserna av att ändamålsenlig organisation för mottagning av ensamkommande flyktingbarn saknas är mycket allvarliga. Stadsledningskontoret bedömer att motsvarande risk kan föreligga för fler stadsdelsnämnder och uppmanar därför samtliga stadsdelsnämnder att i samband med tertialrapport 1 återkomma med en beskrivning av status för den ändamålsenliga organisationen för mottagning av ensamkommande flyktingbarn.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beskriver att det finns möjliga risker i arbetsmiljön vad gäller trygghet i arbetet mot nazism, rasism och våldsbejakande extremism. Stadsledningskontoret bedömer att frågan är säkerhets- och resursrelaterad och uppmanar stadsdelsnämnden att analysera frågan djupare.

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnets rättigheter ska vara centrala för alla politikområden och genomsyra stadens verksamheter. För att säkerställa barnrättsperspektivet har en barnombudsman inrättats. Under året ska ett program för barnets rättigheter beslutas och implementeras.

Alla barn oavsett social bakgrund eller legal status ska ha rätt till skola och förskola. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2016. Bedömningen grundas på att indikatorn som avser mäta verksamhetsområdesmålet är ny för året, att nämndernas beskrivningar av hur de planerar att arbeta under året för att bidra till måluppfyllelse i delar behöver utvecklas samt att nämnderna identifierat ett flertal risker som är väsentliga och bedöms kunna påverka måluppfyllelsen. Att

respektera och leva upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention i alla stadens verksamheter innebär omfattande och genomgripande arbete för flera av stadens verksamheter. I takt med att antalet barn ökar, framförallt ensamkommande barn som kommer till staden, ställs än större krav på stadens verksamheter när det gäller att för varje enskilt barn säkerställa dess rättigheter.

Av sex nämnder med särskilt rapporteringsansvar har fem nämnder utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Exploateringsnämnden uppmanas att återkomma i tertialrapport 1 med ett utvecklat nämndmål. Idrottsnämnden har på ett förtjänstfullt sätt åtagit sig uppgiften och tagit fram egna indikatorer och formulerat aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet. Utbildningsnämnden uppmanas att utveckla vilka åtgärder och aktiviteter nämnden planerar att vidta för att säkerställa måloppfyllelsen.

I nämndernas verksamhetsplaner beskrivs flera viktiga steg mot måloppfyllelsen. Idrottsnämnden samarbetar med andra nämnder för att öka barn och ungas inflytande över idrottsverksamhet och anläggningar i sin närmiljö. Fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utvecklar arbetet med barnkonsekvensanalyser. Socialnämnden och stadsdelsnämnderna har fördjupat sina analyser kring barnrättsperspektivet och barns delaktighet inom flera områden. Inom socialtjänsten stärks barnperspektivet genom att uppmärksamma barns situation när vuxna ansöker om stöd. Några stadsdelsnämnder rapporterar att barnperspektivet och barns delaktighet beaktas vid nybyggnation och upprustning av parklekar och lekplatser med mera. Flera nämnder fortsätter att arbeta med att öka kunskapen om barns rättigheter hos barn och medarbetare. Fyra nämnder har med ett jämställdhetsperspektiv i sina rapporteringar genom att synliggöra flickor och pojkar. Idrottsnämnden och

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd har gjort det på ett förtjänstfullt sätt.

För de indikatorer som ligger under målet har årsmål ännu inte fastställts, varför ingen bedömning av indikatorerna har gjorts i detta skede.

Utöver nämnderna med särskilt rapporteringsansvar har 16 nämnder utvecklat nämndmål, varav fyra nämnder har utvecklat indikatorer och formulerat egna aktiviteter som stödjer uppfyllelsen av målet. Därtill har åtta nämnder utvecklat nämndindikatorer eller -aktiviteter.

Arbetsmarknadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden har inte beskrivit hur de avser bidra till måloppfyllelsen av det aktuella verksamhetsområdesmålet.

Arbetsmarknadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden uppmanas att tydliggöra och beskriva nämndens arbete kopplat till verksamhetsområdesmålet.

Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Hässelby-Vällingby har identifierat att det kan finnas risker att barn och unga inte ges möjlighet att komma till tals, medan stadsdelsnämnderna Skarpnäck och Skärholmen har identifierat att barnperspektivet inte beaktas i tillräcklig omfattning i samband med myndighetsutövning inom socialtjänsten. Stadsledningskontoret bedömer konsekvenserna av att barn och unga inte är delaktiga och/eller att barnperspektivet inte beaktas i samband med utredning, beslut och uppföljning av insatser som rör barn och unga är mycket allvarligt.

Östermalms stadsdelsnämnd har identifierat risken att barnfamiljer vräks från sitt boende och bedömt sannolikheten för att det inträffar som möjlig. Stadsledningskontoret bedömer motsvarande risk kan föreligga för fler stadsdelsnämnder.

Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Ett liv med frihet från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Genom minskade klyftor och socialt förebyggande arbete kan den sociala oron minska och fler få möjlighet att utvecklas. Arbetet ska stärkas för att våld i nära relationer ska minska. Staden ska stärka stödet till kvinnojourer och utveckla arbetet för att angripa våldets ursprung. Det förebyggande arbetet ska stärkas genom ökade insatser mot diskriminering samt kompetenshöjning i genus, normkritik och antirasism.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås

delvis under 2016. Bedömningen grundar sig på att ett stort utvecklingsarbete under året kvarstår för att uppnå en stad där ingen behöver vara rädd för våld. Nämnderna beskriver ett antal insatser som påbörjats och ska genomföras under året. Dessa insatser är viktiga åtgärder i rätt riktning.

Samtliga 15 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har kommunstyrelsen och idrottsnämnden tagit fram ett eget nämndmål för verksamhetsområdet. Stadsledningskontorets uppfattning är att utbildningsnämnden och äldrenämnden bör utveckla nämndmål som stödjer verksamhetsområdesmålet då nämnderna är viktiga aktörer inom området. Utbildningsnämnden har exempelvis en viktig del i det tidiga våldsförebyggande arbetet men även med att barn i skyddat boende har rätt till obruten skolgång och ska erbjudas skolundervisning. Nämnderna behöver utveckla arbetssätt och metoder för att upptäcka våldsutsatthet hos äldre och i det arbetet bör äldrenämnden kunna bidra.

Staden behöver fortsatt utveckla kunskap och samlade uppgifter om hur många våldsutsatta personer som är aktuella inom stadens socialtjänst. En bild av utgångsläget behövs för att därefter kunna följa om målgruppen ökar eller minskar och i förlängningen bedömning av behovet av insatser. Idag kan endast statistik avseende hur många som får insatsen skyddat boende hämtas från verksamhetssystemet. En utmaning är att våldsutsatta finns inom alla verksamhetsområden, det vill säga Individ- och familjeomsorg, Äldreomsorg, Funktionsnedsättning och Ekonomiskt bistånd. Arbetet mot våld i nära relationer är också olika organiserat inom stadsdelsnämnderna.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra en rad olika aktiviteter under året som bedöms bidra till måluppfyllelsen. Bland dessa kan nämnas att stadens program mot kommer arbetas fram under 2016. Det våldsförebyggande arbetet kommer att få ett större fokus, vilket även avspeglas i det reviderade programmet. Systematiken i användande av bedömningsinstrument ska utvecklas vidare för att öka möjligheten att hjälpa och stödja våldsutsatta. Dokumentation ska utvecklas och ett ökat fokus ska läggas på uppföljning och resultat av insatser. Verksamheterna arbetar med att utveckla metoder för att tyda tidiga signaler på våld i nära relation. Medarbetare inom verksamheterna kommer att utbildas i hur våld kan upptäckas och vilka åtgärder medarbetare ska vidta. Arbetet med att hitta våldsutsatta barn och vuxna med funktionsnedsättning fortgår under 2016 genom att kortfrågor ställs i anslutning till utredning om en insats.

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla, oavsett funktionalitet, ska ha lika möjlighet till full delaktighet. Otillgänglighet hindrar människor från att utvecklas, leva ut sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättning ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på att nämndernas aggregerade årsmål för samtliga sex indikatorer når upp till kommunfullmäktiges mål. Samtliga indikatorer som rör verksamhetsområdet baseras på resultatet i den kommungemensamma brukarundersökningen. För 2015 nådde nämndernas aggregerade utfall upp till årsmålen på samtliga indikatorer. Inför 2016 har emellertid målen höjts vilket kräver att nämnderna överträffar innevarande års resultat.

Nämnder med särskilt rapporteringsansvar har en nyckelroll för uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Av 22 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har 21 utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Den nämnd som inte har uppfyllt åtagandet med särskilt rapporteringsansvar är överförmyndarnämnden som uppmanas att i samband med tertiär rapport 1 utveckla nämndmål som stödjer verksamhetsområdesmålet uppfyllelse.

Utöver nämnderna med särskilt rapporteringsansvar har fyra nämnder utvecklat nämndmål som stödjer uppfyllelsen, de är: arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden.

För de indikatorer som är nya för 2016 saknas i dagsläget mätmetod, och således även årsmål. I samband med tertialrapport 2 kommer kommunfullmäktiges årsmål att fastställas. Indikatorn *Andel personer som tycker det är lätt att kommunicera med Stockholms stad* föreslås utgå, då den brister i definition och syfte.

Ansvar för hälsa- och sjukvård för personer med funktionshinder överfördes från Stockholms läns landsting till kommunerna i Stockholms län under 2015. Den för staden nya verksamheten kan möta risker rörande patientsäkerhet; till exempel att läkemedel administreras utan att personal har delegering samt att medicinska arbetsuppgifter inte kan genomföras på grund av att medarbetare inte har delegering. Det arbetas aktivt med att säkerställa så att det finns aktuella delegeringar på alla berörda enheter men verksamheten befinner sig i startskedet, och rekrytering har visat sig vara ett problem. Sjuksköterskor möter en god arbetsmarknad och det har därför varit svårt att anställa och behålla personal.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder avser att genomföra ett stort antal aktiviteter som bedöms bidra till att målet uppnås. Aktiviteterna handlar till stor del om ökat samarbete med rådet för funktionshinderfrågor, förbättringar av kommunikationsvägar till staden, tillgänglighetsanpassning av boende- och stadsmiljöer samt översyn av boendebehoven för personer med funktionsnedsättning.

Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Stockholmarna ska känna att de har möjlighet att påverka Stockholms utveckling. Staden ska verka för att öka valdeltagande i de delar av staden där det är lågt. Stadsdelsnämndernas inflytande ska stärkas genom att ansvarsområden tillförs och genom att centrala nämnder ska samverka bättre med stadsdelsnämnderna i enlighet med riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på det stora antal aktiviteter som framför allt stadsdelsnämnderna, men även stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och exploateringsnämnden, som alla har särskilt rapporteringsansvar, planerar för under 2016 i syfte att utveckla delaktigheten och stärka demokratin.

Stadsdelsnämnderna har fått ett förstärkt demokratiuppdrag vilket märks tydligt i deras verksamhetsplaner. Lokala mötesplatser ska utvecklas och flera nya medborgarkontor kommer att öppnas under 2016. Stadsdelsnämnderna kommer under året att ta fram lokala utvecklingsprogram och planerar att genomföra medborgardialoger. Ett omfattande arbete pågår med att utveckla former för ungas delaktighet genom ungdomsråd, digitala ungdomsforum och aktivt uppsökande för att nämna några exempel. Flertalet nämnder arbetar med att öka antalet medborgarförslag och att utveckla samverkan med civilsamhället. Stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och exploateringsnämnden deltar i det demokratiutvecklande arbete, främst genom olika former av dialoger. Flera facknämnder beskriver också att de har för avsikt att medverka i det lokala utvecklingsarbetet och de medborgardialoger som kommer att ledas av stadsdelsnämnderna.

Samtliga 22 nämnder med särskilt rapporteringsansvar har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har tre nämnder tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdet.

För två av de sex indikatorerna, som är nya för 2016, föreslås årsmål enligt bilaga 3, baserade på utfall för 2015. För de övriga fyra indikatorerna saknas ännu förslag till årsmål, varför ingen bedömning av indikatorerna har gjorts i detta skede. I enlighet med budget 2016 avser stadsledningskontoret att ta fram ytterligare indikatorer under 2016.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har identifierat flera risker, som bedöms som sannolika och där konsekvensen är allvarlig, inom området hantering av föreningsbidrag och verksamhetsbidrag. Det handlar bland annat om att handläggning av föreningsbidrag och

verksamhetsbidrag inte sker på ett rättsäkert sätt och inte följer riktlinjer och gällande styrdokument. Inom ramen för den sociala hållbarhetskommisionens utvecklingsområde Demokrati och Trygghet sätter stadsledningskontoret för närvarande fokus på det civila samhället och stöd till föreningar. Det är därmed sannolikt att denna risk kan hanteras och förebyggas i och med kommissionens utvecklingsarbete.

En lång rad insatser planeras inom ramen för de särskilda demokrati- och utvecklingsmedlen som tilldelats stadsdelsnämnderna. Arbetet med demokratiutveckling och delaktighet bör ses som ett långsiktigt arbete och flera av stadsdelsnämnderna har lyft att det är viktigt att det också finns en långsiktighet gällande medlen för att skapa kontinuitet i insatserna. I kommunfullmäktiges budget 2016 ligger ett uppdrag på kommunstyrelsen att utreda anslagsfördelningen rörande bland annat demokrati- och utvecklingsarbetet, vilket borde kunna förebygga denna risk.

Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Stockholm ska använda offentlig upphandling som ett styrmedel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Välfärdsverksamheten ska kännetecknas av hög kvalitet och goda arbetsvillkor. Det är av vikt att de medel som avsätts för välfärdsverksamheten används för det ändamålet samt att staden verkar för att information kring hur verksamheten bedrivs redovisas öppet. Sociala hänsyn ska användas vid upphandling för att exempelvis bidra till att långtidsarbetslösa kommer i arbete eller att utbildning och praktik tillhandahålls studenter, att motverka oseriösa leverantörer och med inriktningen att Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner respekteras.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2016. Bedömningen grundas på nämndernas beskrivningar av hur de planerar att arbeta under året för att bidra till måluppfyllelse av verksamhetsområdesmålet.

Service-nämnden, som har särskilt rapporteringsansvar för målet har tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet. Härutöver har stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm och Östermalm samt arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden och äldrenämnden tagit fram egna nämndmål för verksamhetsområdesmålet som bedöms bidra till måluppfyllelse.

En obligatorisk nämndindikator, *Andel elektroniska inköp*, har införts.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det har förekommit problem med mätmetoden, varför någon bedömning av nämndernas ambitionsnivå inte har gjorts. Skarpnäcks stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden har inte tagit fram något årsmål, varför dessa uppmanas att i samband med tertialrapport 1 återkomma med ett årsmål.

Stadsledningskontorets bedömning är att stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Rinkeby-Kista samt kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden bör kunna utveckla på vilket sätt de genom sina verksamheter kan bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål och uppmanas att i samband med tertialrapport 1 återkomma med en beskrivning av hur nämnden arbetar för att bidra till målet samt om nödvändigt ta fram egna nämndmål och aktiviteter som stödjer detta.

De ovanstående nämnderna bedriver enligt stadsledningskontorets bedömning verksamheter där upphandling kan användas som ett medel för att utveckla staden i hållbar riktning. Stadsdelsnämnderna, som ansvarar för uppföljning av bland annat upphandlade vård och omsorgsboendeentreprenader, borde kunna bidra genom exempelvis systematisk avtalsuppföljning. Kulturnämnden och kyrkogårdsnämnden borde genom de upphandlingar som är planerade under året kunna bidra till en hållbar utveckling genom att exempelvis ställa tydliga kvalitetskrav. Miljö- och hälsoskyddsnämnden borde kunna bidra till övriga nämnders arbete genom att stödja dessa i att använda miljöhänsyn i upphandlingar och på detta sätt bidra till verksamhetsområdesmålet.

Nämndernas kvalitetsarbete

Enligt kommunfullmäktiges budget för 2016 gäller *Programmet för kvalitetsutveckling* alla nämnder och bolagsstyrelser och betonar vikten av att utveckla analysen av verksamheternas resultat samt vikten av att alla nämnder och bolagsstyrelser arbetar systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på resultat och verksamhetsutveckling. För att styra och följa upp detta arbete fick stadens nämnder och bolagsstyrelser i uppdrag att kortfattat redovisa för sitt strategiska arbete med kvalitetsutveckling i sina verksamhetsplaner.

Några av nämnderna beskriver hur de övergripande skapat strukturer för att stödja verksamheterna i deras arbete med kvalitetsutveckling och för arbetet med goda exempel samt hur de avser att främja deltagande i kvalitetsutmärkelsen. Flera av nämnderna beskriver hur de arbetar med att följa upp kvaliteten enligt olika metoder och regelverk. Några goda exempel som lyfts fram är bland annat arbetet med kollegial granskning och uppföljning av enheternas verksamhetsplaner, övergripande kvalitetsgrupper för stöd i utvecklingsarbetet, tvärprofessionell arbetsgrupp för uppföljning inom äldreomsorgen, övergripande ILS-nätverk för styrning och kvalitetsutveckling, utvecklingsarbete gällande resultatdialoger, egen förvaltningsövergripande goda exempelmässa samt strukturerad feedback till enheterna avseende deras verksamhetsplaner.

Resultatbudget

Mnkr	KF budget 2016	Tillstyrkta budgetjusteringar	Av nämnden redovisade omslutningsförändringar
Verksamhetens intäkter	7 440,4	-1,1	4 778,0
Verksamhetens kostnader (-)	-45 644,1	-274,7	-4 694,2
Avskrivningar (-)	-1 063,6	0,0	-93,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-735,3	245,8	9,2
Prestationsreserv	-815,4	30,0	
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsg	-1 137,0		
Verksamhetens nettokostnader	-41 955,0	0,0	0,0
Skatter	43 528,3		
Begravningsavgift	182,2		
Inkomstutjämnning	-2 940,6		
Kostnadsutjämnning	-268,5		
Regleringspost	-26,4		
Införandebidrag	344,9		
Fastighetsavgift	1 123,9		
LSS-utjämnning	-1 069,9		
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	91,7		
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 000,0		
Disposition/avsättning begravningsfond	-10,5		
Summa finansiering	41 955,1	0,0	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,0	0,0

Investeringar

Investeringsbudgeten för stadens nämnder uppgår till 6 528,7 mnkr 2016, vilket är en minskning med 135,2 mnkr jämfört med 2015. De största förändringarna avser ramarna för

fastighetsnämndens och exploateringsnämndens investeringsverksamhet, där fastighetsnämndens investeringsram har minskats med 538,2 mnkr, medan exploateringsnämndens ram har utökats med 320,0 mnkr jämfört med 2015.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämndens investeringsbudget 2016 uppgår till netto 3 300,0 mnkr. Investeringsutgifterna ligger på 3 900,0 mnkr. Med stadens satsning på ökat bostadsbyggande har investeringsvolymerna inom exploateringsnämndens verksamhet ökat under senare år och väntas vara fortsatt höga.

Exploateringsnämndens verksamhetsplan innehåller projekt omfattande totalt 129 000 bostäder. Av dessa har projekt om 37 000 lägenheter genomförandebeslut. Projekt med utredningsbeslut omfattar 57 000 bostäder och projekt med inriktningsbeslut omfattar 35 000 bostäder. Investeringsplanen ligger totalt i nivå med kommunfullmäktiges budget för 2016. Bland de större utgiftsposterna 2016 kan nämnas projekten Norra Djurgårdsstaden, Slussen och Hagastaden. Utöver investeringsplanen har nämnden ansökt om klimatinvesteringsprojekt om sammanlagt 26,6 mnkr avseende 2016.

Exploateringsnämnden bedömer att markförsäljningar i samband med exploatering kan komma att uppgå till cirka 2 500,0-3 000,0 mnkr år 2016. Dessa intäkter ingår i stadens resultat, dock inte i exploateringsnämndens budget. För att tydliggöra kopplingen till nämndens investeringsutgifter och lönsamhetskravet ingår ”exploateringsinkomster”, motsvarande bokförda värden från dessa försäljningar, i exploateringsnämndens budgetram för investeringar. De bokförda värdena utgörs i huvudsak av tidigare nedlagda investeringsutgifter. Exploateringsinkomsterna 2016 uppgår i enlighet med budget till 300,0 mnkr.

Exploateringsnämnden har inlett ett samarbete med stadsbyggnadsnämnden kring jämställdhetsintegrering. Nämnderna kommer bland annat arbeta vidare med att analysera vilka väsentliga aspekter och data som kan användas för bedömning i konkreta projekt.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens investeringsbudget uppgår till 1 336,0 mnkr varav 633,0 mnkr utgör idrottsinvesteringar. För 2016 redovisar nämnden en investeringsutgift som är 57,0 mnkr lägre än kommunfullmäktiges budget på grund av att ett antal projekt förskjutits i tid. Nämnden har dock inte hemställt om att minska investeringsbudgeten för 2016 med motsvarande belopp, då nämnden samtidigt aviserar om behov av ombudgetering av 219,5 mnkr i samband med verksamhetsberättelsen.

Inom nämndens budget ingår ett antal projekt i tidiga skeden där det fortsatt råder osäkerhet och som kan medföra ytterligare förskjutningar och prognosförändringar under 2016. Fastighetsnämnden planerar vidare för ytterligare investeringar som inte har tilldelad budget för att ha en högre beredskap för omprioriteringar vid förskjutningar av projekt. Nämnden äskar utöver beslutad budget medel om 17,0 mnkr ur central medelsreserv för klimatinvesteringar och tillgänglighetsåtgärder.

För projekten Östermalmshallen, Åkeshovs sim- och idrottshall, Grimsta läktare, Högdalens sim- och idrottshall, Tallkrogens skridsko- och bandyhall, Bredängs sim- och idrottshall, Hammarby kanalplan, Långholmens BP, Olovslunds BP, projektet enkla hallar samt ersättningsinvesteringar aviserar nämnden avser begära ombudgetering från 2015 om totalt 219,5 mnkr i samband med verksamhetsberättelsen. Då nämnden har ett utrymme på grund av förskjutningar i tid förordar stadsledningskontoret, istället för ombudgetering, att en omdisponering av medel först görs från nämndens frigjorda investeringsutrymme. Av nämndens verksamhetsplan framgår inte beslutläge för flertalet projekt som nämnden aviserar ombudgetering för. Under 2016 planeras beslut om Stadsbiblioteket, Medborgarhuset, Tekniska nämndhuset samt Kulturhuset.

Nämnden uppmanas att ta fram och säkerställa en handlingsplan och organisation för genomförandet av långsiktig plan för idrottsinvesteringar.

Stadsledningskontoret konstaterar att det föreligger stora risker i ett antal projekt, framför allt i Östermalmshallen, Liljevalchs, Stadsmuseet och Medborgarhuset. Nämnden uppmanas att vidta åtgärder för att säkerställa styrningen av projekten.

Fastighetsnämnden tillhandahåller ett varierat fastighets- och lokalbestånd för bland annat stadens egna verksamheter, vilket innebär förvaltningsbyggnader och idrotts- och kulturfastigheter. Fastighetsnämnden planerar för att i samband med vissa utvecklingsprojekt tillsammans med andra berörda förvaltningar om möjligt ta fram könsuppdelad besöksstatistik kopplad till respektive verksamhet.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämndens investeringsbudget för 2016 är 35,0 mnkr. Av dessa avser 25,0 mnkr projekten Järva begravningsplats och investering i en ny bevattningsanläggning på Skogskyrkogården. Övriga 10,0 mnkr fördelas av nämnden. Utöver beslutad investeringsbudget äskar nämnden medel ur central medelsreserv för åtgärder inom handlingsprogrammet för god vattenstatus om 20,0 mnkr och tillgänglighetsåtgärder om 1,0 mnkr.

Kyrkogårdsnämnden redogör för att jämställdhets- och mångfaldsfrågor ska fortsatt ha hög prioritet, vilket stadsledningskontoret förutsätter även gäller för investeringsplaneringen.

Trafiknämnden

För att genomföra trafiknämndens långsiktiga uppdrag tilldelas för 2016 en investeringsbudget som uppgår till 740,0 mnkr. Inom denna ska cykelinvesteringar om 220,0 mnkr inrymmas. Härutöver har nämnden tilldelats en utökad budget med 198,0 mnkr för särskilt prioriterade projekt. Därmed uppgår trafiknämndens investeringsbudget 2016 till netto 938,0 mnkr, vilket är en minskning med 26,0 mnkr jämfört med 2015.

Nämnden planerar att fördela investeringsmedlen i projekt enligt följande: gator och trafikordningar 286,5 mnkr (30 procent), gång- och cykelbanor 266,2 mnkr (28 procent), broar och viadukter 141,8 mnkr (15 procent), belysning, trafiksignaler, tunnlar etcetera 173,2 mnkr (18 procent), parker, träd och grönområden 48,7 mnkr (5 procent) och övrigt 21,6 mnkr (2 procent). Bland de större projekten dominerar Tätskikt Sergels Torg. Projektets totalbudget uppgår till 1 650,0 mnkr, varav 167,0 mnkr 2016.

Under 2016 planeras cykelinvesteringarna uppgå till 218,5 mnkr. Åtgärder avser främst cykelpendlingsnätet, trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, cykelparkeringar och förbättrad cykelvägvisning. Genomförande planeras att starta i följande större projekt under 2016: Lidingövägen, Gamla Huddingevägen, Värtavägen, Sockenvägen och Ågesta Broväg. För hela perioden 2012-2018 beräknas de totala cykelinvesteringarna uppgå till 1 005,9 mnkr.

I syfte att bevara funktionen i den befintliga infrastrukturen bedrivs reinvesteringsprogram inom områdena belysning, trafiksignaler, gator/träd samt mindre broar och viadukter med mera. Totalt uppgår dessa under 2016 till 178,0 mnkr. Även andra projekt utgör reinvesteringar, exempelvis järnvägsbro vid Västberga allé med flerårig totalbudget som uppgår till 197,0 mnkr.

Nämnden har begärt en utökad investeringsbudget med 4,0 mnkr till följd av en ansökan om medel för klimatåtgärder ur central medelsreserv för ett projekt som avser skräpkorgar med solcellsdriven komprimering.

Nämnden har identifierat fem områden som ska utgöra fokus för nämndens jämställdhetsarbete de närmaste åren. Av dessa är det främst trygghetsskapande belysningsåtgärder och trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, där investeringar är en del av jämställdhetsarbetet. I nämndens verksamhetsplan för 2016 ingår fortsatta satsningar inom dessa områden. För att nämndens investeringsplaner ska kunna analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv mer i detalj krävs ett väsentligt utvecklat statistikunderlag, för resvanor etcetera, som kan ligga till grund för analys av hur nämndens investeringar gynnar män respektive kvinnor. Den statistik som finns tillgänglig idag kan ge underlag för vissa

begränsade områden, men ger inte tillräckligt stöd för en heltäckande analys.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s investeringsplan för 2016 uppgår till 11 521,0 mnkr, vilket är drygt 700,0 mnkr lägre än kommunfullmäktiges budget.

Den enskilt största avvikelsen är Stockholm Vatten AB:s minskade behov om 365,0 mnkr, vilket beror på tidsförskjutningar i projektet Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA). Arbete med att ta fram en uppdaterad tidplan och reviderad kalkyl för projektet pågår.

Bostadsbolagens investeringar omfattar cirka 5 600,0 mnkr. Den planerade nivån för nyproduktion uppgår till 1 900 påbörjade lägenheter för de tre bostadsbolagen. Utöver den ordinarie nyproduktionen tillkommer investeringar i tillfälliga bostäder inom ramen för flyktingmottagandet. Främst berörs Stockholmshem AB, men även andra bolag inom koncernen kan komma att beröras.

Den totala investeringsutgiften relaterad till flyktingmottagandet är ännu inte känd och behovet av tillfälliga bostäder förändras mycket snabbt. En justering av investeringsnivåerna med hänsyn till flyktingmottagandet kan behöva ske i tertialrapport 1.

SISAB:s investeringar i stadens skolor och utbildningslokaler beräknas uppgå till 1 600,0 mnkr, vilket är i linje med kommunfullmäktiges budget, och på historiskt hög nivå. En justering av investeringsnivåerna med hänsyn till flyktingmottagandet kan behöva ske i tertialrapport 1.

Stockholm Vatten AB planerar att investera 1 865,0 mnkr, där 760,0 mnkr avser projektet SFA. Stockholms Hamn AB:s största investeringar är Stockholm Norvik Hamn, utvecklingsprojekt Kapellskär och utbyggnaden av Värtapiren. Under 2016 planerar Stockholms Hamn AB att investera cirka 1 300,0 mnkr, vilket är i linje med kommunfullmäktiges budget.

Övriga bolags planerade investeringar uppgår till totalt cirka 1 100,0 mnkr.

För närvarande pågår en dialog mellan berörda bolag och Skatteverket om rätten till ränteavdrag för lån via stadens internbank. Om Skatteverkets tolkning skulle begränsa ränteavdragsmöjligheten vid interna lån för kommuner med internbankslösningar kommer detta få ekonomiska konsekvenser för bolagskoncernen. Bolagens investeringsnivå skulle påverkas negativt, såväl vad gäller takten som vilka projekt som går att räkna hem på marginalen redan år 2016.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga infrastrukturprojekt. Under åren 2016 - 2020 kommer utbetalningarna till medfinansiering att uppgå till cirka 300,0 - 400,0 mnkr per år. Utbetalningarna avser projekten Norra Länken, Citybanan, Trafikplats Lindhagensgatan samt medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan. Av de årliga utbetalningarna avser cirka 300,0 mnkr tunnelbaneutbyggnaden. Stadens åtagande för medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan uppgår till totalt 2 950,0 mnkr i 2013 års prisnivå.

Budgetjusteringar med mera

Kommunfullmäktige har i budget för 2016 reserverat medel till kommunstyrelsens förfogande för särskilda ändamål där förutsättningarna för fördelning inte var kända vid tidpunkten för budgetbeslutet. Dessa medel kan fördelas av kommunstyrelsen i samband med tertialrapporter eller i särskilda ärenden. Stadsledningskontorets förslag till samtliga budgetjusteringar framgår av bilaga 2. Nedan specificeras vissa budgetjusteringar

Budgetjusteringar	(Mnkr)
Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande	255,0
för oförutsedda behov	30,0

Central medelsreserv 3: Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar	
Totalt	285,0

Ur *Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* i 2016 års budget har medgetts budgetjustering för ökade utgifter inom investeringsbudgeten med 178,5 mnkr. Specifikation av tillstyrkta budgetjusteringar framgår av bilaga 2.

Därutöver har omfördelning av centralt budgeterade medel under kommunstyrelsen m.m skett med 4,5 mnkr. Specifikation av tillstyrkta budgetjusteringar framgår av bilaga 2.

Stadsledningskontoret avser att i samband med tertialrapport 2 föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att justera fastighetsnämndens avkastningskrav med 19,6 mnkr.

Central medelsreserv

Utveckling av överförmyndarverksamheten

Överförmyndarverksamheten är en viktig verksamhet som hanterar många gånger utsatta människor i samhället.

Överförmyndarnämnden är under året föremål för en särskild stödinsats från kommunstyrelsen för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmännen. Kommunstyrelsen har vidtagit ett antal åtgärder, som inbegriper både personellt och finansiellt stöd.

Kommunikationsenheten vid stadsledningskontoret har fått i uppgift att bistå förvaltningen i arbetet med att förbättra informationen på webben och intranätet. Stadsledningskontorets avdelning för digital utveckling har fått i uppdrag att utvärdera det IT-projekt som överförmyndarnämnden bedrivit under många år och därutöver är en HR-konsult från personalstrategiska avdelningen ställd till förfogande under sex månader.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela överförmyndarnämnden 8,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv 2: *Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda behov*. I tertialrapport 1 ska nämnden tydligt beskriva vilka åtgärder som tilldelade medel använts till.

Bauhaus Athletics

Stockholm Bauhaus Athletics är en årligen återkommande friidrottstävling på Stockholms stadion. Evenemanget startade 1967, under namnet DN Galan som ett arrangemang av Stadionklubbarna med Dagens Nyheter som titelsponsor. DN Galan har ingått i Diamond League från och med 2010. Arrangemanget har de senaste åren dragits med negativt ekonomiskt resultat. År 2013 blev resultatet -3,0 mnkr och 2014 -2,5 mnkr. Det negativa resultatet har hotat evenemangets existens i Stockholm.

Under 2015 tog Bauhaus över sponsornamnet och galan bytte namn till "Stockholm Bauhaus Athletics". Bytet av sponsornamn tillsammans med fortsatt sponsorengagemang från Stockholms stad säkrar evenemangets fortlevnad. Stadens engagemang syftar till att stärka Stockholm som evenemangsstad samt att använda evenemanget och dess kompetens till att skapa ett samarbete som ger en möjlighet att söka upp ungdomar som i dag inte har någon kontakt med idrotten genom föreningslivet. Vid sidan av själva galan kommer arrangören genomföra satsningar på barn- och ungdomsidrott. Bland annat genomförs ett tiotal arrangemang riktat till barn i både inner- och ytterstaden.

Staden har ett flerårigt engagemang i evenemanget som väcker ett stort internationellt intresse och ofta drar tv-publik från upp mot hundratalet länder. Stockholm Business Region AB har under en rad av år lämnat så kallat marknadsföringsstöd till DN Galan på 0,5 mnkr. Under 2015 lämnade idrottsnämnden ett evenemangsbidrag på 3,0 mnkr. För 2016 begär nämnden budgetjustering med 1,0 mnkr för evenemangsstöd för Stockholm Bauhaus Athletics.

Stadsledningskontoret anser att ett beviljande av idrottsnämndens ansökan om budgetjustering med anledning av stadens engagemang i Bauhaus Athletics och dess förlaga DN Galan är i linje med stadens evenemangspolicy, värdegrund samt idrottspolitiska program.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela idrottsnämnden 1,0 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Medel för hemlöshet – nya verksamheter

I *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* har 10,0 mnkr reserverats för bland annat utveckling av boendialternativ och dagverksamheter för hemlösa. Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och det förebyggande arbetet för att undvika att personer hamnar i hemlöshet är fortsatt prioriterat. Projekten ska ligga i linje med inriktning och mål i ”Program för att motverka hemlöshet i Stockholms stad 2014-2019”. I samband med verksamhetsplan 2016 inkom nämnderna med ansökningar om totalt 11,2 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela stadsdelsnämnderna 10,0 mnkr enligt bilaga 2. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Medel för naturreservat

Arbetet med inrättande av nya och skötsel av befintliga naturreservat fortsätter under 2016. I *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* har 8,0 mnkr reserverats för direkta kostnader i samband med förbättring av skötsel av befintliga naturreservat. Nämnderna har i verksamhetsplan 2016 begärt budgetjusteringar med 11,6 mnkr avseende kostnader för skötselåtgärder inom naturreservat.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela nämnderna 8,0 mnkr enligt bilaga 2. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Medel för feriearbeten

I budget 2016 har 32,0 mnkr fördelats till stadsdelsnämnderna för feriejobb. Dessutom finns medel avsatta i *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*. Målsättningen för antal ungdomar som fått sommarjobb är höjd från 6 700 år 2015 till 8 000 år 2016. För att staden ska kunna skapa förutsättningar för att erbjuda så många ungdomar som möjligt feriejobb uppmanas stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser att ta ett aktivt ansvar för att bidra med lämpliga platser. I budgeten finns en ny indikator som mäter detta, *Antal tillhandahållna platser för feriejobb*.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela stadsdelsnämnderna 60,0 mnkr för satsningen på feriejobb, enligt bilaga 2. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Medel för fördjupade kvalitetsanalyser inom äldreomsorgen

Kommunstyrelsen har drivit ett projekt om en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning sedan 2013-2014 i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna. Modellen ska vara kvalitetsdrivande och identifiera kvalitetsutvecklande faktorer i äldreboenden. Det kan beskrivas som verksamhetsuppföljning på individnivå. Metoden utgår från observation och handlar om att utifrån ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan äldre och personal. Ett viktigt inslag är den återföring och stöd till kompetensutveckling som ges till chef och medarbetare. I budget 2016 finns medel avsatta för att fortsätta arbetet med fördjupad kvalitetsanalys i äldreomsorgen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela

stadsdelsnämnderna 4,6 mnkr för en kvalitetsobservatör på halvtid per stadsdelsnämnd, som blir nyckelpersoner i utvecklingsarbetet. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Medel för demokrati- och utvecklingsmedel

I kommunfullmäktiges budget 2016 finns 60,0 mnkr reserverat i *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* för stadsdelsnämndernas arbete med att stärka den lokala demokratin, utveckla invånarnas delaktighet och inflytande samt ta fram lokala utvecklingsprogram. Fördelningen av medlen utgår från en modell där 60,0 mnkr fördelas utifrån socioekonomiska variabler.

Stadsdelsnämndernas verksamhetsplaner innefattar att lokala mötesplatser ska utvecklas och flera nya medborgarkontor ska öppnas under 2016. Stadsdelsnämnderna kommer under året att ta fram lokala utvecklingsprogram och planerar att genomföra medborgardialoger. Ett omfattande arbete pågår med att utveckla former för ungas delaktighet genom ungdomsråd, digitala ungdomsforum och aktivt uppsökande för att nämna några exempel. Flertalet nämnder bedriver arbetet med att öka antalet medborgarförslag och att utveckla samverkan med civilsamhället.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela stadsdelsnämnderna 60,0 mnkr enligt bilaga 2 för deras arbete med att utveckla den lokala demokratin. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Medel för vattenförbättrande åtgärder

Kommunfullmäktige beslutade 2015 om *Stockholm stads handlingsplan för god vattenstatus*. Syftet med programmet är att stadens sjöar och vattendrag ska nå en god vattenstatus till 2021. I kommunfullmäktiges budget 2016 finns medel avsatta i central medelsreserv som nämnderna kan ansöka om i samband med antagande av verksamhetsplan.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden 5,0 mnkr för höjda ambitioner att utarbeta lokala åtgärdsprogram under 2016. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att avslå kyrkogårdsnämnden ansökan om 20,0 mnkr i investeringsmedel för vattenåtgärder för att minska belastningen i samband med anläggande av nya kistgravkvarter vid Råcksta begravningsplats. Stadsledningskontoret liksom styrgruppen för god vattenstatus anser att åtgärden ligger inom ramen för verksamhetsutövarens ordinarie ansvar. Behovet av investeringsmedel får därför istället prövas i samband med upprättande av kommunfullmäktiges budget 2017.

Stiftelsen Electrum

I Stockholms stads budget 2016 står att ”Kommunstyrelsen ska utreda formerna för stöd till stiftelsen Electrum och Kista Science City.” Finansieringen av stiftelsen Electrum med dess dotterbolag, vilken tidigare hanterats i bokslut, bör framöver redovisas i fullmäktiges budget under bidrag till utomstående organisationer. Nivån på bidraget till stiftelsens verksamhet bör vara i nivå med tidigare år, varför 1,5 mkr bör anvisa från och med 2017 års budget. Därutöver, för att bibehålla tidigare nivå till verksamheten för perioden 2015-2016, anvisar kommunstyrelsen 1,5 mnkr per år, totalt 3,0 mnkr under 2016 till stiftelsens verksamhet för perioden 2015-2016 utöver befintlig finansiering.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela kommunstyrelsen m.m. 3,0 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Urban ICT Arena

Stiftelsen Electrum ska genom sitt dotterbolag Kista Science City AB driva Urban ICT Arena, en öppen testbädd och arena för teknisk utveckling och innovation där digitaliseringens möjligheter för att bidra till samhällsnyttiga lösningar kan utvecklas och demonstreras. Arenan drivs tillsammans med flera stora aktörer inom näringsliv och akademi. För detta ändamål anvisas 2,0 mkr för år 2016.

Den verksamhet som avses bedrivs inom ramen för Urban ICT Arena tillsammans med övriga aktörer regleras i ett särskilt avtal. Kommunstyrelsen godkänner detta avtal.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela kommunstyrelsen m.m. 2,0 mnkr. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Fryshuset

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela socialnämnden en ökad driftbudget om 0,3 mnkr för hyresbidrag till Fryshuset under 2016. Medlen avser en utveckling av utemiljön på fastigheten Lofoten 4 i Husby för ökat allmänt idrottande vilket finansieras via ett årligt hyrestillägg om 0,7 mnkr under 5 år, med start i augusti 2016. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Tillgänglighetsinvesteringar

I kommunfullmäktiges budget 2016 har utgifter för tillgänglighetsinvesteringar om totalt 100 mnkr reserverats för 2016. Medlen är avsedda att användas för att slutföra tidigare planerade projekt eller av andra skäl åtgärda brister som inte kan inrymmas inom nämndens ordinarie investeringsbudget. Åtgärderna ska vara möjliga att genomföras under 2016. Nämnderna har i verksamhetsplan 2016 begärt budgetjusteringar med 85,4 mnkr avseende utgifter för tillgänglighetsinvesteringar.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela nämnderna 60,5 mnkr enligt bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 4: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter*.

Reinvesteringar stadsmiljö

I kommunfullmäktiges budget 2016 har utgifter om totalt 45,0 mnkr reserverats för att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela stadsdelsnämnderna 38,5 mnkr enligt bilaga 2. Finansiering sker ur *Central medelsreserv 4: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter*.

Medel för klimatinvesteringar

Enligt kommunfullmäktiges budget 2015 och 2016 finns för perioden 2015 till 2018 sammantaget 720,0 mnkr avsatta för klimätförbättrande åtgärder i *Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter*.

Investeringsåtgärderna ska bidra till att nå stadens klimatmål och minska de klimatpåverkande CO₂-utsläppen eller bidra till en hög beredskap för kommande klimatförändringar. Åtgärderna ska avse investering, kunna genomföras under det år som ansökan av medel görs samt ha ett tydligt samband med stadens gällande styrdokument inom klimat och miljöområdet.

I tertiär rapport 1 2015 ansökte nämnderna investeringsmedel om sammanlagt 15,5 mnkr för 2015. Kommunfullmäktige tillstyrkte 6,9 mnkr bland annat för utbyten till energieffektiva vitvaror, inköp av elcyklar och utrustning för förbättrad matavfallssortering i förskolor.

I verksamhetsplan 2016 ansöker nämnderna om investeringsmedel om sammanlagt 67,8 mnkr för 2016. Stadsledningskontoret föreslår att 60,2 mnkr tillstyrks, varav stadsdelsnämnderna medel om 22,6 mnkr för till exempel utbyten till energieffektiva vitvaror,

energi- och klimatanpassade åtgärder, inköp av elcyklar, utrustning för förbättrad matavfallssortering i förskolor med mera. Facknämnderna (fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden) föreslås tillstyrkas medel om 37,6 mnkr för till exempel solenergidrivna komprimerande skräpkorgar, utjämningsmagasin, dagvattendammar, masshantering, cykelparkering, energiåtgärder Åkeshovs sim- och idrottshall samt för fasadglasbyte på Kulturhuset.

De ansökningar som föreslås beviljas medel bedöms bidra antingen till att nå stadens klimatmål om utsläppsminskning eller bidra till en hög beredskap för kommande klimatförändringar som till exempel dagvattenåtgärder. Merparten av åtgärderna innebär ökade kapitalkostnader då det inte går att räkna hem effektiviseringar i form av exempelvis energikostnader på kort sikt. Stadsledningskontoret konstaterar att dessa ökade kostnader för berörda nämnder får beaktas i samband med upprättande av budget 2017 och framåt. För projektet Kulturhuset innebär åtgärden en driftkostnadsminskning då fasadglaset byts ut till mer energieffektivt glas som bland annat resulterar i minskat behov av komfortkyla. Åtgärden innebär ingen hyrespåverkan.

Energieffektivisering av Åkeshovs sim- och idrottshall är hyresgrundande, men har bedömts leda till årliga minskade energikostnader om ca 1,3 mnkr för idrottsnämnden.

Åtgärden solenergidrivna komprimerande skräpkorgar är ett intressant projekt som kan leda till att antalet tömningar minskar då korgarna dels komprimerar skräpet automatiskt men även signalerar när korgen behöver tömmas. Åtgärden leder även till minskade transporter. Stadsledningskontoret anser att en utvärdering av projektet bör innehålla jämförelser med andra lösningar som prövats, som exempelvis sopsug i stadsmiljö.

I ett av exploateringsnämndens utvecklingsprojekt för Bromsten planeras ett utjämningsmagasin om cirka 4 000 kubikmeter under Bromstens bollplan för att bland annat sänka Ballstaåns vattennivå vid höga flöden. Efter det att utjämningsmagasinet färdigställts återställs ytan för idrottsändamål.

Stadsledningskontoret konstaterar att flera av exploateringsnämndens ansökningar avser åtgärder inom Norra Djurgårdsstaden, som i dagsläget har ett uppdrag att arbeta för såväl innovativa lösningar som klimatrelaterade åtgärder. Detta innebär att det redan finns befintliga strukturer för uppföljning och kunskapsöverföring vilket bedöms leda till en större spridning av erfarenheterna från genomförda projekt.

Av ansökningarna i verksamhetsplan 2016 är flera åtgärder fleråriga. Nämnderna äskar 81,1 mnkr för 2017 och 2018. Stadsledningskontoret föreslår att beslut om tilldelning i detta ärende även innebär ett förhandsbesked för kommande år.

Från och med september 2015 finns statliga medel att söka för klimatförbättrande åtgärder. Satsningen är en del av regeringens vårbudget som riksdagen beslutade om i juni 2015. Naturvårdsverket har i samverkan med andra centrala myndigheter och länsstyrelserna gett stöd till lokala klimatinvesteringar. Naturvårdsverket har totalt fått in 643 ansökningar till Klimatklivet under hösten. Stadsledningskontoret har förordat att i möjliga fall ska stadens egna klimatmedel kopplas till de statliga medel som också anslagit för området.

Kommunstyrelsen har det samlade ansvaret att följa upp de klimatinvesteringar som görs med stadens egna medel och kommer att följa upp de ansökningar som görs avseende de statliga medlen. Under 2015 sökte staden statligt stöd om sammanlagt 36,6 mnkr. Under 2016 kommer stödet att uppgå till 600,0 miljoner kronor. Ytterligare 600,0 miljoner kronor årligen är aviserade för 2017 och 2018.

Hittills har två av stadens bolag har blivit tilldelade medel, Stockholms Stads Parkerings AB för laddinfrastruktur med 307 normal-laddstationer. Bidraget som kommer att erhållas uppgår till 6,1 mnkr. Stockholm Vatten AB har sökt och erhållit medel för uppsamling och förbränning av metangas i Henriksdals reningsverk. Den totala investeringen uppgår till 16,0 mnkr och stödet som erhållits uppgår till 6,4 mnkr, det vill säga 40 procent.

Fördelning av centralt avsatta medel under kommunstyrelsen m.m.

Avveckling och omstrukturering av lokaler

Nämnderna har begärt budgetjusteringar med 7,1 mnkr för ökade kostnader för avveckling och omstrukturering av lokaler.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att tilldela stadsdelsnämnderna 4,5 mnkr enligt bilaga 2. Finansiering sker genom centralt avsatta medel under kommunstyrelsen m.m. Ansökningar om 2,6 mnkr avstyrks.

Övrigt

Omslutningsförändringar

Nämnderna redovisar i sina verksamhetsplaner för 2016 omslutningsförändringar.

Stadsledningskontoret tillstyrker att nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med totalt 4 778,0 mnkr, enligt bilaga 1.

Resultatenheter

Enligt regler för ekonomisk förvaltning är huvudregeln att nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndernas verksamhetsplaner. Samtliga nämnders resultatenheter 2016 godkänns enligt vad som framgår av bilaga 5.

Earth Hour, dnr 111-47/2016

Världsnaturfonden har bjudit in alla Sveriges kommuner att delta i 2016 års upplaga av Earth Hour.

Kommunfullmäktige har genom beslut om budget 2015 antagit målsättningen om att Stockholm skall vara fossilbränslefritt 2040 med ett delmål om 2,3 ton koldioxidekvivalenter till 2020. Staden som organisation står för cirka 10 procent av de totala utsläppen av växthusgaser varför målet i hög utsträckning omfattar näringsliv och medborgare.

Stadsledningskontoret anser att staden bör medverka i 2016 års upplaga av Earth Hour. Stadens nämnder och bolagsstyrelser uppmanas att delta utifrån sitt ansvarsområde och de förutsättningar som finns för att på ett tryggt och säkert sätt släcka belysning under den angivna tidpunkten.

Eventuella kommunikationsinsatser kan med fördel inrymmas inom verksamheten för miljö- och hälsoskyddsnämndens kommunikationsprojekt ”Klimatsmarta Stockholmare”.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Stockholms stad deltar i klimatmanifestationen Earth Hour lördagen den 19 mars 2016.